Ազգ
Azg
armenian daily
29 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1995 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 229 (983)

Բոսնիա. Հարձակում ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժերի ճամբարի վրա

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը ներկայացրել է անհանգստությունը հայտնելով Բոսնիայի տարածում խաղաղարար ուժերի դեմ ձեռնարկված քննադատությունների առթիվ, որը կարող է արդյունավետ նացնել խաղաղության տարածաշրջանում:

Ինչպես հայտնել են ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչները, հարյուրից ավելի զինվորական համազգեստով անձինք հարձակվել են ՄԱԿ-ի անգլեն խաղաղարար ուժերի ճամբարի վրա եւ զավթել յոլ ռազմական տեխնիկան, հետացել «անհայտ ուղղությամբ»: Նրանց օգնությամբ զենքը ռազմական տարածում ժամանակներ հնարավորություն չեն ունեցել ժամանակին տեղ հասնելու: Իսկ նրանք որ բոսնիական բանակի անդամներ են, տեղում նրանց առաջ տարբեր խոչընդոտներ են ստեղծել, իսկ Բիհաչի շրջանում, որը գտնվում է մահմեդականների վերահսկողության տակ, տվյալ տարածաշրջանի ՄԱԿ-ի ուժերի հրամանատարը ներարկվել է տիարքեկման:

ՂԱՐԱԲԱՂ

Լեոնարդ Պետրոսյան. «ԼՂՀ անցումը շուկային բխում է ողջ հայության շահերից»

«ԱԶԳ» ԱՐԱՄ ԱՂԱՍՅԱՆ

Մեկ. թղթակից, Ստեփանակերտ

Պետեւ տարեսկզբին Լեռնային Ղարաբաղի կառավարությունը մշակել է տնտեսական բարեփոխումների կոնցեպտուալ մի ծրագիր, որը փաստորեն հիմք է հանդիսացել հանրապետությունում տնտեսավարման նոր համակարգ ձեւավորելու համար: Պատերազմական գործողությունների ընթացքում Լեռնային Ղարաբաղում ոչնչացվել եւ վնասվել է ժողովրդական տնտեսության շուրջ 15 հազար օբյեկտ, ինչը, հասկանալի է, չէր կարող չանդրադառնալ հանրապետության ենթակառուցվածքի զարգացման վրա: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ցանկացած պատերազմ նախեւառաջ հակամարտ կողմերի տնտեսական կարողությունների մրցակցություն է, Լեռնային Ղարաբաղը ոտնի է հայտնվեր առավել ծանր վիճակում, եթե ժամանակին չգիտակցեր հանրապետության բոլոր ռեսուրսները կենտրոնացնելու եւ պաշտպանական նպատակներին ծառայեցնելու անհրաժեշտությունը: Սակայն եթե պատերազմական իրավիճակում տնտեսության կենտրոնացումը արդարացնում էր իրեն, ապա ներկա փուլում պարզապես խոչընդոտում է շուկայական հարաբերությունների արմատավորմանը եւ տնտեսության բնականոն զարգացմանը: Ղարաբաղյան իշխանությունները հայտնվել են դժվարին երկընտրանքի առաջ. մի կողմից տակավին չավարտված պատերազմը թելադրում է տնտեսական բոլոր լծակների կենտրոնացում, ինչը, ի վերջո կարող է հանգեցնել տնտեսության լճաց

մանը եւ ԼՂՀ տնտեսական մեկուսացմանը, մյուս կողմից շուկայական հարաբերություններին անցումը, սեփականաշնորհման եւ ապատետսականացման ակտիվ քաղաքականությունը կարող են նպաստել ազգային հարստությունների փոշիացմանը: Այս երկու վտանգներից խուսափելու համար ԼՂՀ ղեկավարությունը ընտրեց երրորդ տարբերակը, այն է՝ աստիճանական անցում դեպի շուկայական տնտեսություն՝ հիմնական ենթակառույցների նկատմամբ պետական վերահսկողության պահպանմամբ: Ղարաբաղյան իշխանությունների համոզմամբ, սա միակ ճիշտ մոտեցումն է տնտեսական քաղաքականության մեջ, որը եւ արտացոլված է բարեփոխումների կառավարական ծրագրում:

Տես ♦ էջ 3

Լարիսա Ալեքսանդրյանը ներում է «Նյու Յորք թայմսի» հոդվածում իրեն վերագրվող խոսքերը

Մեծարգո պարոն գլխավոր խմբագիր

Կարդացի «Ազգ» թերթի ս. թ. նոյեմբերի 28-ի համարում տպագրված «Նյու Յորք թայմսը» քննադատում է ժողովրդավարության վիճակը Հայաստանում» հոդվածը, որի վերաբերյալ հայտարարում եմ հետեւյալը.

Ես պաշտոնապես հերքում եմ «Նյու Յորք թայմսից» «Ազգ» թերթում արտատպված ինձ վերաբերող խոսքերը:

Ընդունեք նաեւ իմ շնորհակալությունները խմբագրության կողմից «Նյու Յորք թայմսի» հոդվածագրի պարզեցության մասին Ձեր ճիշտ գնահատականի համար:

Խորին հարգանքներով
ԼԱՐԻՍԱ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՅԱՆ

Թուրքիան կընդունվի՞ եվրոպական Մաքսային միության անդամ

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՌՈՅԹԵՐ: Առաջիկա դեկտեմբերի 13-ին եվրոպական Մաքսային միության անդամակցելու վերաբերյալ Թուրքիայի հնարավորությունները կքննարկվեն դրված, Նկատի ունենալով Եվրախորհրդարանում սոցիալիստ պատգամավորների միջեւ այս կապակցությամբ առկա տարակարծությունները: «Ենթը դեռեւս շարունակվում է, շատ դժվար որոշում է լինելու», լրագրողներին հայտարարեց Եվրախորհրդի նախագահ Քլաուս Հենշը, Բրյուսելում այսօր բացված Եվրամիջերկրածովյան 27 երկրների համաժողովում:

Եվրախորհրդի համաձայնությունն ստանալու դեպքում Թուրքիան կստանա 1 միլիարդ դոլար արժողությամբ օգնություն եւ կարելի է, ինչպես նաեւ իր զբոսաշրջության արտադրանքը 370 միլիոն ազգաբնակչությամբ Եվրախորհրդի երկրներ անարգել ներմուծելու իրավունք:

Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերի վերջերս եվրոպական ուղեւորության երկրներ կատարած այցը եւ հատկապես սոցիալիստ պատգամավորների հետ զրույցները ցույց տվեցին, որ վերջիններս անհանգստացած են Թուրքիայում մարդու իրավունքների ոտնահարման փաստերով: Նրա արտաքին գործերի նախարար Դենիզ Բայքալը եւ այս օրերին Բրյուսելում նույն աշխատանքն է տանում: Համաժողովում վերջինս իր ելույթի ժամանակ Եվրախորհրդի անդամներին զգուշացրեց Թուրքիայի դիմումը մերժման հետեւանքներից: Ըստ նրա, դեկտեմբերի 13-ին անդամակցությունը մերժելու դեպքում Թուրքիայում կուժեղանա իսլամական ֆունդամենտալիստների շարժումը, ինչը հղի է ամբողջ տարածաշրջանն ապակայունացնելու վտանգով:

Այնուամենայնիվ, Եվրախորհրդի սոցիալիստ, լիբերալ, կանաչ եւ ռադիկալ թեւերը տարակարծիք են մնում հարցի նկատմամբ, կոմունիստները որոշել են քվեարկել դեմ, իսկ քրիստոնեա-դեմոկրատները կողմ: Բազմաթիվ կոմունաներ վերջերս Թուրքիայից ստանում են մարդու իրավունքների հարցում եւ, առաջին հերթին, քրդական պատգամավորների բանտից ազատում:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

1994 թ. բյուջեի կրկնակի դեֆիցի՞տ

Արա Սահակյանը համոզվա՞ծ է բախտագույցին

ՆԱԻՐԱ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆ

Նոյեմբերի 28-ին ԱԺ-ում կայացավ մշտական հանձնաժողովների համատեղ ամփոփիչ նիստ: Օրակարգում ՀՀ 1996 թ. պետական բյուջեի մասին ՀՀ օրենքի նախագծի քննարկումների եւ հանձնաժողովների կողմից արված առաջարկությունների ամփոփումն էր:

Սակայն ԱԺ հանձնաժողովների ոչ բոլոր նախագահներն էին ներկա (բացակայում էին Ռաֆայել Պապայանը (կրթության, գիտության, մշակույթի հարցերով հանձնաժողովի նախագահը) եւ Էդվարդ Եգորյանը (պետաիրավական հանձնաժողով), որը բացակայում է վաղուց:

Ներկա էին ՀՀ ֆինանսների նախարարը, ԿԲ նախագահը, Երեւանի քաղխորհրդի նախագահը (վերջին երկուսը միաժամանակ պատգամավոր են):

Նիստի բացումը բավականին անսովոր էր. նախագահողը ԱԺ փոխնախագահ Արա Սահակյանը ընթերցեց օրացուցային բախտագույցը, որ մասնավորապես նշված էր, որ «Օրը բարի է եւ հաջող այն գործերի համար, որոնք արդարացի են եւ հաշվի են առնում բոլոր կողմերի շահերը»: Պրն. Սահակյանը, սակայն, չընթերցեց նույն բախտագույցի մյուս երկու նախադասությունները, որոնց հղումը մենք բնավ անկարեւոր չենք համարում: Բախտագույցում նաեւ գրված էր. «Կարելի է ձգձգել եւ գզվել: Խորհուրդ է տրվում այդ օրը լինել սովորականից առավել զգույշ»:

Մենք հակված ենք կարծելու, որ վերոհիշյալ տողերի անտեսումը նշանակում է, որ մի կողմը՝ ԱԺ-ն, չի պատրաստվում «կարեւկցել եւ զգուշ», իսկ մյուս կողմը՝ կառավարությունը եւ մյուս գերատեսչությունները, չի պատրաստվում «սովորականից առավել զգույշ» լինել: Ինչևէ:

Տես ♦ էջ 2

ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ

Աճում է ՀԱԷԿ-ի հզորությունը

Հայկական ատոմակայանի հզորությունն աճել է մինչեւ 280 մեգավատ: Հանրապետությունում արտադրվում է 17,6 մլն կիլովատ/ժամ էլեկտրաէներգիա: Այս մասին երեկ հայտնի դարձավ ՀՀ էներգետիկայի նախարարության մամուլի ծառայությունում: Գյումուշ ՀԷԿ-ի առաջին ագրեգատի վերագործարկման շնորհիվ հանրապետության էներգետիկ համակարգին ավելացել է 25-30 մեգավատ էլեկտրաէներգիա: Գյումուշ ՀԷԿ-ի մեկ ագրեգատի նախագծային հզորությունը 56 մեգավատ է, սակայն այն չի գործում ամբողջ կարողությամբ, քանի որ աշխատում է միայն Մարմարիկ գետի եւ կողմնային տեղումների հաշվին:

Երեւանի էներգամատակարարման գրաֆիկը, որ վերջին երկու շաբաթվա ընթացքում համեմատաբար կայունացել էր, կրկին խախտվել է: «Երեւէլեկտրացանց» պետական ձեռնարկության կենտրոնական դիսպետչերական ծառայությունում հայտնեցին, որ խախտումը կապված է ատոմակայանի փորձարկումների հետ, որոնց նպատակը ատոմակայանի աշխատանքը տարբեր ռեժիմներում ստուգելն է: Համենայն դեպս, բնակչությանը հնարավորության սահմաններում տրվում է 4 ժամ էլեկտրաէներգիա՝ 2 ժամ առավոտյան եւ 2 ժամ երեկոյան: Սպասվում է, որ փորձարկումների ավարտից հետո նախկին գրաֆիկը (2+3 ժամ, որոշակի ժամերի) կվերականգնվի: ■

Նյուտ Գինգրիչը ձեռ քաշեց ընտրություններից

ԱՄՆ Կոնգրեսի ներկայացուցիչների պալատի նախագահ, հանրապետական Նյուտ Գինգրիչը 1996 թ. չի մասնակցի նախագահական արշավի պայքարին: Այս մասին նա պաշտոնապես հայտարարել է Ջորջիայի նահանգում կայացած մամուլի ասուլիսում, որտեղ կոնգրեսմեն է ընտրվել: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Իսկ Գորբաչովի մտքին կա

Միխայիլ Գորբաչովը չի բացառել 1996 թվականի ամռանը Ռուսաստանում կայանալիք նախագահական ընտրություններում իր թեկնածությունն առաջադրելու հնարավորությունը: Նա ելույթ է ունեցել Շվեյցարիայի Գորբեթում կազմակերպված մամուլի ասուլիսում, որտեղ գնված է տեղի համալսարանի հրավերով: Միայն նոյեմբերի 28-ին հայտարարել է ՌՏՕՐ ՏԱՍՍ-ը, Գորբաչովն արտահայտվել է այն բանի օգտին, որպեսզի Ռուսաստանի ընտրություններն անցկացվեն ծրագրված ժամկետներում: Հակառակ դեպքում, ըստ նրա, հասարակությունում մեծ կարող է ճաք ստեղծվել: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Թուրք սոցիոլոգին՝ 200+6 տարի

ԱՆԿԱՐԱ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՌՈՅԹԵՐ: Թուրքական դատարանը ուրբաթ օրը նորից դատապարտեց քրդական հարցերով գրաղվող սոցիոլոգ Իսմայիլ Բեշիկչիին, որ նախապես դատապարտված էր արդեն 200 տարվա բանտարկության: Այս անգամ նա ստացավ եւս 6 տարի, հակառակ որ վերջերս Թուրքիան, եվրոպայի ճնշումների տակ, մեղմացրել էր «անջատողական քարոզչության» 8-րդ հոդվածը եւ բանտերից ազատ արձակել ավելի քան 100 քաղբանտարկյալ: 56 տարեկան սոցիոլոգը իր կյանքի 38 տարին նվիրել էր քրդերի մասին գրքեր գրելուն: Նախապես նա մերժել էր 70 հազար դոլլար տուգանք վճարել դատարանին, ինչը նրա պատիժը բարձրացրել էր 200 տարվա՝ 6 տարի «հանցանքների» համար:

Մի կասկածեք ձեր սերտիֆիկատների կայունությանը

ՀՀ պետական ունեցվածքի սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման վարչության պետ Պավել Ղալթաքչյանը տեղեկացնում է սեփականաշնորհման սերտիֆիկատ ունեցող բոլոր քաղաքացիներին, որ դրանց գնի անկումը կապված է սև շուկայի տնօրինողների տարածած այն կեղծ լուրերի հետ, թե իբր դեկտեմբերի 31-ին ավարտվում է սերտիֆիկատների գործածության ժամկետը, որից հետո դրանք կդառնան փոխարինելի նորերով կամ չեղյալ համարվեն: Նախկինում սերտիֆիկատների վերաբերյալ ՀՀ Գերագույն խորհրդի որոշումը իրոք այդպիսին էր: Սակայն բազմիցս հայտնվել է, որ հունիսին ընդունվել է նոր որոշում, որի համաձայն վաուչերները ուժի մեջ կմնան այնքան ժամանակ, քանի դեռ ընթանում է սեփականաշնորհումը: Որոշումը հետագայում փոփոխության չի ենթարկվի: Ա. Գ.

ԳԱՂԹԻԿԱՆԻ ՀԱՐՑ

Մոսկվան խոստանում է կիրառել «համապատասխան միջոցներ» Ադրբեջանի դեմ

Ռուսաստանի արտգործնախարարությունը Ադրբեջանին է փոխանցել դիվանագիտական նոտա, որտեղ կտրականապես մերժում է Կասպիականի ծովի արդբեջանական մասը Ադրբեջանի տարածք հայտարարելու մասին Ադրբեջանի սահմանադրությունը: Այդ սահմանադրությունը ընդունված էր նոյեմբերի 12-ին համաժողովի որդած Ադրբեջանի նոր սահմանադրության մեջ: Դիվանագիտական նոտան վերահաստատում է Ռուսաստանի սկզբունքային դիրքորոշումը, թե Կասպիականի ռեսուրսները համատեղ ունեցվածքն են հանդիսանում առափնյա երկրների եւ թե Մոսկվան ընդունում է այդ երկրների մինչեւ 10 մղոնանոց առափնյա տնտեսական գոտու իրավունքը, այն էլ բացառապես ձկնորսության համար: Համաձայն Մոսկվան, որ Կասպիականի խնդրին մոտենում է ոչ թե ծովերի, այլ ներքին ջրատարածքների միջազգային իրավունքի տեսակետից, Ադրբեջանի այդ որոշումն ընդունում է որպես առօրինի «միակողմանի զավթում» եւ իրեն է վերապահում իրավունքը, ինչպես գրված է դիվանագիտական նոտայում, «համապատասխան միջոցների դիմել» համար պահին: Հիշեցնենք, որ Մոսկվայի այս դիրքորոշումը վերաբերում է նաեւ առափնյա մյուս երկրներին՝ Ղազախստանին, Թուրքմենստանին եւ Իրանին:

Իսրայելն ու Սիրիան ռեւերանսներ փոխանակեցին

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, WSJ: Այսօր այստեղ ավարտվեց Եվրամիջերկրածովյան 27 երկրների համաժողովը, որի եզրափակիչ հայտարարության մեջ անդրադարձ էին միջազգային ահաբեկչության դեմ պայքարի, մարդու իրավունքների եւ բնական միջավայրի պաշտպանության համատեղ հանձնառություններ: Թերեւս ամենանշանակալից դեպքը համաժողովում այն էր, որ Իսրայելի արտգործնախարարն իր ելույթում, ողջունելով իր Սիրիայի իր պաշտոնակցին, հանուն խաղաղության ձեռք ձեռքի աշխատելու կոչ արեց, որին Սիրիայի ներկայացուցիչը պատասխանեց համարժեք պատրաստակամությամբ: Ու թեեւ կողմերը ոչինչ չասացին փոխզիջումների մասին, բայց քաղաքական դիտորդները նախանշեցին Իսրայել-Սիրիա բանակցությունների վերսկսումը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Սկիզբը էջ 1

[illegible]

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

1994 թ. բյուջեի կրկնակի դեֆիցի՞տ

Արա Սահակյանը հավաստո՞ւմ է բախտագուշակին

ռուցիների մասին օրենսդրության ընդունումը մարզի կարգավիճակ ունեցող Երեւան քաղաքը չի կարող ունենալ իր բյուջեն:

ԿԲ նախագահ Բագրատ Ասատրյանն իր խոսքում նշեց, որ մինչեւ 1994 թ. վարկերը ԿԲ-ից տրվել են կառավարության որոշմամբ: Նա միաժամանակ ավելացրեց, որ «բյուջեն ԿԲ-ի եկամուտներից ավելի կարիքներ չի կարող այլեւս ունենալ», քանի որ ԿԲ-ն վարկատու մարմին չէ: Անդրադառնալով 1996 թ. բյուջեի նախագծին, պրն. Ասատրյանն այն համարեց «տնտեսական քաղաքականության տեսանկյունից նվաճում» եւ հույս հայտնեց, որ այս նախագծի կառավարությունը ձերբազատվել է տնտեսական գործառույթներից, եւ [illegible]

[illegible]

ԲՈՒԵՆՈՍ ԱՅՐԵՍ

Լիբանանի վարչապետը գովում է հայ համայնքին

ԲՈՒԵՆՈՍ ԱՅՐԵՍ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, «ՍՍՏԱՐԻՉ»: Պաշտոնական այցով Արգենտինայում գտնվող Լիբանանի վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրին անցյալ շաբաթ մայրաքաղաք Բուենոս Այրեսում հանդիպեց տեղի հայ համայնքի ներկայացուցիչների հետ եւ գովեց նրանց նվիրումը հայերի ազգային իրծերը-հետապնդելու գործում: «Մենք խաղաղություն սիրող ժողովուրդներ ենք», ասաց Հարիրին իրեն ի պատիվ տրված ճաշկերույթի ժամանակ, եւ կոչ արեց բոլորին առեւտրական հարաբերություններ ծավալելու իր երկրի հետ եւ նպաստելու նրա վերաշինման գործին, միաժամանակ շեշտելով հարավային Լիբանանը ազատագրելու անհրաժեշտությունը: Իրենց հերթին, Արգենտինայի Հայ ազգային խորհրդի ներկայացուցիչները բարի գալուստ մաղթեցին վարչապետ Հարիրիին եւ նրան ընկերակցող պատվիրակությանը, որի կազմում էր նաեւ Լիբանանի նավթարդյունաբերության նախարար Շահե Պարսումյանը: Նրանք երախտագիտություն հայտնեցին Լիբանանի կառավարությանը հայերի նկատմամբ ունեցած բարեկամական վերաբերմունքի համար:

ՏԱՐԱԾՔՍ

Վերաօծվեց Երեւանի Կաթողիկե եկեղեցին

Նոյեմբերի 28-ին տեղի ունեցավ Երեւանի 30-ական թվականներին ավերված Կաթողիկե եկեղեցու վերաօծման հանդիսավոր արարողությունը, որին մասնակցեց Արարատյան թեմի առաջնորդ Գարեգին սրբազան արքեպիսկոպոս Ներսիսյանը: Եկեղեցու հովիվ ձեռնադրվեց տեր Շահե քահանան՝ Մատենադարանի նախկին աշխատակիցը:

Անհետացավ Կոթիի բնակիչը

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Նոյեմբերի 15-ին Նոյեմբերյանի Կոթի գյուղից անհետացել է 33-ամյա Դիվանիչ Ջանվելյանը: Նա տառապում էր ծանր ողական ֆունկցիայի խանգարումով: Արդեն 12 օր է անցել, սակայն նրա գտնվելու վայրը դեռեւս հայտնի չէ: Հարազատների կարծիքով նա հավանաբար Ղազախի տարածքում է: Ազգային անվտանգության նախարարության Նոյեմբերյանի բաժանմունքի աշխատակիցներն այս կապակցությամբ փորձում են կապվել ադրբեջանական կողմի հետ, սակայն առայժմ ապարդյուն:

Սեփականաշնորհման ցանցի կոնֆերանս Լյուբլյանայում

Արեւելյան Սլովենիայի մայրաքաղաք Լյուբլյանայում դեկտեմբերի 1-2-ը կրնթանա Կենտրոնական եւ Արեւմտյան Եվրոպայի սեփականաշնորհման ցանցի 6-րդ տարեկան կոնֆերանսը: Կմասնակցեն նաեւ ԱՊՀ երկրների ներկայացուցիչները: Հայաստանից մեկնել է ՀՀ էկոնոմիկայի փոխնախարար Ա. Մարկոսյանը:

Երեւանի ժամացույցի գործարանը սեփականաշնորհվեց

Նոյեմբերի 28-ին ավարտվեց բաց բաժնետիրական ընկերության ձեւով սեփականաշնորհվող Երեւանի ժամացույցի գործարանի բաժնետոմսերի բաժանորդագրությունը: Անուրդի կենտրոնի նախնական տվյալներով, բաժանորդագրությունը կայացել է՝ բաժանորդագրության ենթակա 7751 բաժնետոմսի դիմաց կազմելով 69101:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԱՐԱՐԿԵՆԻ

ԳՐԻԳԱ

«Գյումրի»-խաղգործվում փոխշահավետ համաձայնություն

[illegible]

Շիրակի մարզպետը հավաստում է, որ մարզանկարները ընձանցում են Հայաստանը

[illegible]

ԱՆՀԵՌԱՎՈՐՔ

Սերգեյ Խոյանը կատարեց իր խոստումը

«Ազգի» նոյեմբերի 10-ի համարում գրել էինք Նորքի 5-րդ զանգվածում ջրի անբավարար մատակարարման մասին, որտեղ խորհրդային շրջանի ջրմուղ կոյուղու թիվ 2 դուստր ձեռնարկության տնօրեն Սերգեյ Խոյանը խոստացել էր, որ կձեռնարկվեն բոլոր միջոցները վթարը վերացնելու եւ բնակչությանը ժամանակին ջրով մատակարարելու համար: Եւ ահա մի խումբ բնակիչների անունից խմբագրություն է զանգահարել Արտավազդ Մնանյանը, որը խնդրել է խոստումը կատարելու համար իրենց խորին շնորհակալությունը հայտնել պարոն Խոյանին, որը եւ մենք կատարում ենք: Միաժամանակ Ա. Մնանյանը նշեց, որ դեռեւս բարձրահարկ շենքերի վերին հարկերի բնակիչները ջուր չունեն, եւ խնդրեց պարոն Խոյանին լուրջ ուշադրություն դարձնել այս հարցին: Ուրախալի է, որ թերթի կառուցողական ննադատությունն օգնեց մարդկանց հոգսերը թեթեւացնել:

ԱՐԱՄ ՔՈՉԱՐՅԱՆ

■ *1996 թվականին խաղողի մշակության աջակցելու նպատակով ՀՀ [illegible]*

Մեղադրյալը հարցաքննության էր հրավիրվել իբրեւ վկա

Նոյեմբերի 28-ին «Դողի» դատավարության իբրեւ վկա հարցաքննության էր հրավիրվել «սույն գործի մեկ այլ մասով» կամ, ինչպես [illegible]

[illegible]

Ս. Պ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 5 սաղի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային ծառայություն «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Լեոնարդ Պետրոսյան. «ԼՂՀ անցումը շուկային բխում է ողջ հայության շահերից»

Սկիզբը էջ 1

Ի՞նչ արդյունքների հասան ԼՂՀ իշխանությունները այդ ծրագրի իրականացման ընթացքում, ի՞նչ դժվարություններ են ստիպված հաղթահարել: Պատասխանելով այս հարցին, ԼՂՀ վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանը մասնավորապես ասաց, որ կառավարության սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությունը գնահատվում է առաջին հերթին հանրապետության բյուջեով, որն անցյալ տարվա համեմատությամբ ավելացել է չորս անգամ՝ 1 միլիարդից հասնելով 4 մլրդ դրամի: Այսինքն՝ անցած 9 ամսվա ընթացքում Լեռնային Ղարաբաղում արձանագրվել է արտադրության նկատելի աճ: Ազգային եկամուտը, ըստ վարչապետի, նշված ժամանակահատվածում աճել է ավելի քան 20 տոկոսով: «Այդ արդյունքները, թերեւս, դրականորեն են գնահատում կառավարության գործունեությունը, բայց բնակչության համար գոհացուցիչ լինել չեն կարող, ասաց պարոն Պետրոսյանը: Մենք զգալիորեն ետ ենք մնում 1988 թ. ցուցանիշներից: Անձամբ գոհ չեմ արդյունքներից, չնայած բյուջեում սեփական եկամուտներն ավելացել են 5 անգամ, շարունակեց վարչապետը: Դա քիչ չէ, եթե հաշվի առնենք, որ մինչեւ տարին եզրափակելը կգումարվեն եւս երեք ամսվա արդյունքները: Կայունացող բյուջեն ԼՂՀ կառավարությանը թույլ է տվել փակել պակասորդը, որը տարեսկզբին հասնում էր 1 մլրդ 750 մլն դրամի: Ի դեպ, նշեց վարչապետը, 1995 թ. բյուջեի ավելի քան 51 տոկոսն ուղղված է սոցիալական խնդիրների լուծմանը, իսկ 1996 թ. այն կհասնի 65 տոկոսի:

Վարչապետը նաեւ տեղեկացրեց, որ ներկայումս կառավարությունն աշխատում է հանրապետության 1996 թ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի եւ բյուջեի նախագծերի վրա, որոնք կներկայացվեն խորհրդարանի հաստատմանը: Մասնավորապես, նա խոստովանում է 1996 թ. բյուջեի ծախսային մասը ավելացնել երկու անգամ՝ առանց հաշվարկելու սղաճը: Սակայն, սեփական եկամուտների առավելագույն ապահովման դեպքում անգամ, նման աճը, Լեոնարդ Պետրոսյանի կարծիքով, չի կարող բավարար համարվել Լեռնային Ղարաբաղի առջեւ կանգնած խնդիրները լուծելու համար: «Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը մեծ թափ կարող են հաղորդել արտասահմանյան ներդրումները, ասաց վարչապետը: Պետք է հաշվի առնել, որ տնտեսական բարեփոխումներ իրականացնող յուրաքանչյուր երկիր պարտադիր կերպով ստանում է միջազգային կազմակերպությունների նյութական օգնությունը՝ վարկերի ձեւով: Սակայն ԼՂՀ-ն, լինելով չճանաչված պետություն, այսօր հույս չի կարող կապել նման վարկերի հետ: Մեր հույսը մնում է Հայաստանի Հանրապետության աջակցությունը եւ սփյուռքի օժանդակությունը», նշեց Լեոնարդ Պետրոսյանը: Հաշվի առնելով Հայաստանի կարողությունների սահմանափակությունը եւ այն հանգամանքը, որ Հայաստան մտնող արտասահմանյան կապիտալը Լեռնային Ղարաբաղում կիրառելու հնարավորություն չկա, ԼՂՀ տնտեսության վերականգնման եւ զարգացման գործում, ըստ վարչապետի, պետք է ակտիվանա հայկական սփյուռքը, որն ի վիճակի է մեծ օգնություն ցուցաբերել Արցախին: ԼՂՀ տնտեսության մեջ վճռական նշանակություն ունի գյուղատնտեսությունը, որտեղ 9 ամսվա ընթացքում արձանագրվել է եւ անասնապահական, եւ բուսաբուծական մթերքների արտադրության աճ: «Սակայն ԼՂՀ գյուղատնտեսական արտադրության մեջ առավել հեռանկարային ու շահութաբեր մնում է հացագործությունը»: Վարչապետի տեղեկացվությամբ, այս տարի հանրապետությունում արտադրվել է 29 հազար տոննա հացահատիկ, անցյալ տարի այն կազմում էր ընդամենը 12 հազար տոննա: Նույնիսկ նվազագույն բերքատվության պայմաններում եկող տարի հացահատիկի արտադրությունը կհասնի 50 հազար տոննայի: Այդ դեպքում Լեռնային Ղարաբաղը, ըստ վարչապետի, հնարավորություն կունենա նույնիսկ արտահանել մոտավորապես 10 հազար տոննա հացահատիկ:

Անդրադառնալով ԼՂՀ արդյունաբերության զարգացմանը, Լեոնարդ Պետրոսյանը նշեց, որ այն առայժմ մնում է որպես պետական ճյուղ, ուստի կառավարության համար առավել կարեւոր է արդյունաբերության հեռանկարային զարգացումը: «Այս կապակցությամբ վերստին ցանկանում եմ կարեւորել նոր տեխնոլոգիաների հարցը, քանի որ հնացած տեխնոլոգիաներով չափազանց դժվար է հասնել արդյունաբերական ձեռնարկությունների զարգացմանը, ասաց վարչապետը: Լեռնային Ղարաբաղում զարգացած արդյունաբերություն ես չեմ տեսնում ներկա փուլում: Կարծում եմ, որ պետք է լուրջ ուշադրություն դարձնենք գյուղմթերքների վերամշակմանը, ընդ որում՝ կառուցելով ոչ թե արտադրական հսկաներ, այլ փոքր ձեռնարկություններ, որոնք անմիջապես պետք է տեղադրվեն հումքի աղբյուրների մոտակայքում: Արդյունաբերության ճյուղերում սեփականաշնորհման իրականացումն այսօր, վարչապետի կարծիքով, ոչինչ չի տա: Անչափ մեծ վերազինում է պահանջվում, պետք են մեծ գումարներ, որոնք չունեն ոչ ԼՂՀ 30-ից ավելի արդյունաբերական ձեռնարկությունները, ոչ էլ ԼՂՀ կառավարությունը:

Լեոնարդ Պետրոսյանի համոզմամբ, ԼՂՀ անցումը շուկայական տնտեսությանը բխում է ողջ հայության շահերից: «Մենք պետք է ապահովենք ԼՂՀ առաջանցիկ զարգացումը Հայաստանից, հակառակ դեպքում ստիպված կլինենք արձանագրել բնակչության անցանկալի արտահոսք ԼՂ-ից դեպի Հայաստան եւ ԱՊՀ երկրներ: Իսկ դա կանդրադառնա տարածաշրջանում ստեղծված քաղաքական իրադրությունների վրա», վերջում ասաց Լեոնարդ Պետրոսյանը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ս. թ. դեկտեմբերի 2-ին, ժամը 11-ին Հայկական գյուղատնտեսական ակադեմիայի պոլիկլինիկայի նոր մասնաշենքի (մուտքը Աբովյանի փողոցից) 5-րդ հարկի դահլիճում կայանալու է

«ԳԱՐԴՄԱՆՔ»

հայրենակցական միության ներկայացուցչական կոնֆերանս հետեւյալ օրակարգով.

- Հաշվետվություն միության գործունեության վերաբերյալ.
- Միության նորացված կանոնադրության հաստատումը.
- Միության վերահսկիչ-վերստուգիչ հանձնաժողովի հաստատումը.
- Միության դիմումը ԼՂՀ ղեկավարությանը.
- Միության ղեկավար մարմինների ընտրություններ:

Բոլոր գարդմանցիներին (Ներկայիս Խանլարի, Դաշքեսանի, Շամխորի եւ Գետաբեկի շրջանների նախկին բնակիչներին) խնդրվում է ներկա լինել կոնֆերանսին եւ կոնկրետ առաջարկություններով մասնակցել նրա աշխատանքներին:

«Գարդմանք» հայրենակցական միության նախագահություն

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Իրականացվելու է կոշտ ֆինանսական քաղաքականություն

Ըստ ֆինանսների նախարարի, Հայաստանում ստվերային տնտեսության դեմ պայքար է մղվում

Դեկտեմբերի 4-ից ԱԺ-ի հերթական եռօրյա նիստերի ընթացքում քննարկվելու է կառավարության ներկայացրած ՀՀ 1996 թ. պետական բյուջեի մասին ՀՀ օրենքի նախագիծը, որի նախնական քննարկումները տեղի ունեցան ԱԺ համապատասխան հանձնաժողովներում: Քննարկումներին հրավիրված էին կառավարության ներկայացուցիչները: Օգտվելով այս հնարավորությունից հարցազրույցի հրավիրեցինք ՀՀ ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանին:

– Ինչպիսի՞ն էր 1995 թ. ՀՀ ֆինանսական քաղաքականությունը եւ ի՞նչ փոփոխություններ կլինի 1996 թ.:

– 1995 թ. Հայաստանի ֆինանսական քաղաքականությունն ուղղված էր առաջին հերթին ձեռք բերված մակրոտնտեսական կայունացման պահպանմանը, դրամի կայունացմանը, արժեզրկման տեմպերի դանդաղեցմանը: Այս տարի դրամական եկամուտների բնագավառում ֆինանսական կոշտ քաղաքականություն է իրականացվել: Միջոցառումներն ուղղվել են եկամուտների առավել ամբողջական հավաքագրմանը: Սա իր բնական եւ տրամաբանական շարունակությունը կունենա նաեւ 1996 թ.:

1995 թ. ֆինանսական քաղաքականության բնույթը նաեւ այն է, որ բյուջեի միայն մի մասը ծածկվեց արտաքին ֆինանսական աղբյուրների միջոցով: Մինչդեռ հաջորդ տարի մենք ակնկալում ենք բյուջեն ամբողջությամբ ծածկել երկարաժամկետ վարկերի միջոցով: Սա առաջընթաց է այն առումով, որ մենք դրանով իսկ կարող ենք իջեցնել արժեզրկման տեմպերը 1995 թ. համեմատ երեք անգամ: Այսինքն՝ հունվարի մեկից հունվարի մեկն ընկած ժամանակահատվածում արժեզրկման սահմանային թիվը կկազմի 14 տոկոս: Միաժամանակ մեզ թույլ կտանք հարաբերականորեն ավելի մեծ բյուջեի դեֆիցիտ: 1996 թ. եւս կվարենք կոշտ ֆինանսական քաղաքականություն, քանի որ լրացուցիչ ինֆլյացիոն զանգվածներ շրջանառության մեջ չենք դնելու: Ֆինանսավորումը կլինի ոչ ինֆլյացիոն աղբյուրներից եւ ներքին երկարաժամկետ շուկայից:

Բյուջեի կառուցվածքում կան որոշակի փոփոխություններ թե եկամուտների, թե ծախսերի առումով: Այդ փոփոխությունների իրականացմանը հետ նախորդ տարիներից ծախսային պարտքերում բյուջեից ծախսեր անելու հնարավորությունների կրճատման: Եթե 1995 թ. նախորդ տարվա բյուջետային պարտքերը ծածկելու համար 13-14 մլրդ դրամ ենք ծախսել, ապա 1996 թ. նման ծախսեր չենք իրականացնելու: Հաջորդ տարի կաճի նաեւ հարկային եկամուտների տեսակարար կշիռը: Այս ամենը մեզ հնարավորություն է ընձեռում վերոհիշյալ 13-14 մլրդ դրամի սահմաններում 1996 թ. ավելացնել կապիտալ ծախսումները:

1996 թ. ֆինանսական քաղաքականության հաջորդ բնորոշ երեւույթն այն կլինի, որ 1995 թ. համեմատ կաճեն նաեւ աշխատավարձերի բարձրացման տեմպերը: 1996 թ. մեկ շնչին ընկնող համախառն արտադրանքի չափով նախատեսվում է առավելագույն բյուջետային աշխատողների աշխատավարձի իրական աճ, որը կկազմի շուրջ 35 տոկոս: Այն դեպքում, երբ կանխատեսվող տնտեսական աճի տեմպերը կկազմեն 38 տոկոս: Ընդհանուր առմամբ տնտեսության մեջ զբաղվածների աշխատավարձի իրական աճը կկազմի 15 տոկոս:

Մեր տնտեսական բարեփոխումների հաջողությունը կախված է բոլոր մակարդակներում աշխատողների աշխատանքների արդյունավետությունից:

– Քանի՞ տոկոս կկազմի միայն կառավարման ապարատի աշխատողների աշխատավարձը:

– Այն կկազմի մոտ 10-15 տոկոս զբաղվածների ընդհանուր թվաքանակի մեջ:

– Թե՛ ԿԲ-ն, թե՛ կառավարությունը տնտեսական քաղաքականության մեջ որպես կայունացված դրական տեղաշարժ մատնանշում են դրամի փոխարժեքի կայունությունը: Այս առումով նույնիսկ ԿԲ-ի ԱԺ-ին տրված տարեկան հաշվետվության ժամանակ նշվեց, որ 1995 թ. սկսվել է 406-ով դրամի փոխարժեքի դիմաց, իսկ տարին փակվում է 402-ով:

Չնայած այս ցուցանիշներին, ակնհայտ է, որ ապրանքների գները աճում են: Մի՞թե սա դրամի արժեզրկում չէ:

– Բայց հենց այդ արժեզրկումը չի գերազանցում տարվա սկզբին մեր նախատեսած տոկոսայինից: Մենք կանխատեսել էինք 60 տոկոս տարեկան արժեզրկում, մինչդեռ հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ այն կազմում է 15,6 տոկոս: Ես կարծում եմ, որ տարին կավարտենք 25 տոկոս արժեզրկմամբ:

– Գաղտնիք չէ, որ Հայաստանում գոյություն ունի ստվերային տնտեսություն: Դրա դեմ պայքար մղվու՞մ է:

– Անշուշտ ստվերային տնտեսության դեմ միջոցառումներ իրականացնում ենք: Այսպես Հայաստանում գոյություն ունեն չգրանցված 17 հազար մասնավոր ձեռնարկատիրություններ, որից 1700-ը սեպտեմբեր ամսին պետականորեն գրանցվեց ստվերայինից դարձավ ոչ ստվերային: Սա շատ խոսուն թիվ է: Միաժամանակ պետական գրանցում չունեցող մասնավոր ձեռնարկատիրությունների գույքը կալանվում է ամբողջությամբ: Ստվերային տնտեսության գործողությունների հայտնաբերումը եւ գրանցելը հետագայում բյուջեում կմեծացնեն հարկային եկամուտների տեսակարար կշիռը:

Այս ուղղությամբ մեր պայքարը կշարունակվի նաեւ 1996 թ.:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԻՐԶՈՅԱՆ

Սեփականաշնորհման հաստատման վերջնական ակորդը

Շուտով Հայաստան կներկրվեն տպագրված արժեթղթերը

Էկոնոմիկայի նախարարության արտասահմանյան օգնության կոորդինացման կենտրոնը վերջերս մրցույթ է հայտարարել Հայաստանում սեփականաշնորհվող ձեռնարկությունների 4 մլն արժեթղթեր (բաժնետոմսեր) եւ պետական 100 հազար պարտատոմսեր տպագրելու իրավունքի համար: Մրցույթը կայացավ արտասահմանյան երեք հեղինակավոր ֆիրմաների միջեւ: Իրավունքը շահեց ամերիկյան BANCNOT-Company ֆիրման, որի որակական հատկանիշները գնահատելու համար բավական է միայն նշել, որ նա է գրանցում ամերիկյան դոլարի թղթադրամը: Վստահաբար կարելի է ասել, որ հայկական բաժնետոմսերը ատամնեղության դժվար կլինի կեղծել: Բաժնետոմսերի եւ պարտատոմսերի ստեղծումն ու տպագրությունը ֆինանսավորում է Համաշխարհային բանկը: Համաձայն մրցույթի պայմանների, ֆիրման վարկային հաշվից բացի հետո մեկ ամսվա ընթացքում պետք է իրականացնի առաքումները: Առայժմ ընթանում են բանակցություններ: Ենթադրվում է, որ մինչեւ գալիք

տարվա հունվարի վերջը ներկրումը կավարտվի:

Տեղեկացնենք, որ արժեթղթերից բացի կիրառվում է բաժնետերերի հաստատագրման երկրորդ եղանակը, երբ հատուկ գրանցամատյանում նշվում է յուրաքանչյուր բաժնետիրոջ անունը եւ տվյալ ձեռնարկությունում ունեցած նրա մասնաբաժինը: Այդ մասին քաղաքացուն տրվում է տեղեկանք: Համաձայն օրենքի, Հայաստանում բաժնետիրական ընկերություններն իրենք կարող են որոշել բաժնետոմսերի թողարկման եւ իրացման կազմակերպումը: Այս փուլում, ամենայն հավանականությամբ, նրանցից շատ քչերը ունեն նյութական այդ հնարավորությունը: BANCNOT-Company-ի տպագրած բաժնետոմսերի իրացմամբ զբաղվելու է «Արմենիա» առեւտրային բանկը: Հնարավոր է բաժնետիրական ընկերություններից ոմանք բաժնեթղթերի ձեռքբերման համար գումար կտրամադրեն իրենց շահույթից, որը սակայն նույնպես այդ ընկերությունը չի ունենա յուրաքանչյուր բաժնետիրոջ շահույթի վրա:

ԱՆԱՀԻՏ [illegible]ՅԱՆ

ՎԱՌԵԼԻՔ

Կավի փոխարեն քարածխի բրիկետներ

Շուրջ մեկ ամիս է, Աբովյանի «Պինդ վառելիք» ձեռնարկության մասնագետները գործարկում են ամերիկյան արտադրության յուրահատուկ մի հաստոց, որը Հայաստան էր ուղարկվել երկրաշարժի օրերին, եւ ի սկզբանե նախատեսված էր բնակարանների ջեռուցման նպատակով կավե բրիկետներ պատրաստելու համար: Հինգ տարի անգործության մատնվելուց հետո, այն այժմ սկսել է Ռուսաստանից ներմուծված քարածխի փոշուց վառելիքային բրիկետներ արտադրել: Հաստոցն օրական թողարկում է 80 տոննա բրիկետ (ժամում՝ 3,5 տոննա), որոնք ունեն փոքր մակերես, եւ ջերմատվության առումով վառելափայտից 2 անգամ էժան են: Մեկ տոննայի արժողությունը 20 հազար դրամ է:

Բրիկետներ արտադրող համանման ձեռնարկություն արդեն երկու տարի գործում է նաեւ Իջեւանում, որտեղ թողարկվող ածխատորֆային վառելիքի ջերմատվությունը, սակայն, երկու անգամ ավելի ցածր է Աբովյանում արտադրվածից:

Ա. Ա.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ազգային

ՔԱՆԱՎԵՃ

Հայ ժողովրդական պարարվեստը փակուղու առջեւ

Տպագրելով բանաստեղծ-ազգագրագետ Շավիղ Գրիգորյանի սույն հոդվածը խմբագրությունը հույս է հայտնում, որ պարարվեստի ճակատագրով զբաղվող մասնագետները եւս իրենց մասնակցությունը կբերեն համազգային այդ իրոք որ կարեւոր խնդրի քննարկմանը:

Տասնամյակներ առաջ մամուլում եւ եթերում հայ ժողովրդական պարարվեստին նվիրված կրքոտ քննարկումներն ըստ էության ոչնչի չհանգեցին:

Եվ արդեն այսօր մենք կանգնած ենք ազգային մեր պարերն խոսում կորցնելու չխոր փաստի առջեւ: Պարի գրեթե բոլոր համույթները (պետական լինեն, «ժողովրդական», թե ինքնագործ) ողողվել են հայրենիք չունեցող ու մոգոնովի մի պարարաճ, որը խորթ է դարերի խորքից եկող մեր պարարվեստի սկզբունքներին:

Ի՞նչ պայմաններում, ի՞նչ հիմքի վրա կարող էր տեղի ունենալ այս ամենը:

Ո՞վքեր են մեղավորները եւ ովքե՞ր են տնօրինել հայ ժողովրդական պարարվեստի բախտը: Նախ ասեմ, որ դրանցից երկուսը՝ Վահրամ Արիստակեսյանն ու Ազատ Ղարիբյանը մոտ էին կանգնած մեր պարարվեստի ազգային ակունքներին: Առաջինն, ինչ խոսք, ավելի հավատավոր, իսկ երկրորդը ոչ միայն ռոմանտիկ, այլեւ ինչ-որ տեղ խանդավառված ժամանակակից հովերով: Այդ պատճառով էլ երբ առաջինը չնչին միջամտությամբ ներկայացրեց մեր ժողովրդական պարը, ապա երկրորդն ակամա նախահայրը եղավ ժամանակակից մոտեցումների, որ գայթակղիչ լինելուց բացի, ցավոք նաեւ կործանարար պիտի լիներ ու եղավ մեր ազգային հատկապես խմբակային պարի ճակատագրի հարցում (այստեղ կարելի էր հիշել նաեւ օտարանուն, բայց հայազգի մի այլ վաստակավոր պարուսույցի Իլյա Արբատովի անունը, որը թերեւս ավելի սիրով ու երկյուղածությամբ էր մոտենում մեր ազգային պարարվեստին):

Կարող եմ հարց տալ, իսկ Էդուարդ Մանուկյա՞նը: Էդուարդը կանգնած էր, եթե կարելի է այսպես ասել, վերը հիշված մեր այդ երկու մասնագետների միջեւ, առավել հակված կրտսեր գործընկերոջ՝ Ազատ Ղարիբյանի սկզբունքներին: Ավելի ուշ ասպարեզի տեր դարձավ չորրորդը՝ Վանուշ Խանամիրյանը:

Վահրամ Արիստակեսյան, ահա թե ով էր իրականում մեր պարարվեստի ամենամեծ երախտավորը, որովհետեւ նա ոչ միայն պարուսույց էր, այլ նաեւ պարարվեստի տեսաբան: Ճիշտ է, Թբիլիսիում նա նույնպես ուսանել էր դասական պարարվեստը, բայց երբ եկավ Երեւան, անմիջապես թողեց ճիշտ ճանապարհ ընկնելով գյուղ եւ ի մոտո հաղորդակցվեց հայ ժողովրդական պարարվեստին ու մոտիկից էլ ուսումնասիրեց այն: Համենայնդեպս, նրան է պատկանում հայ ժողովրդական պարի ազգային նկարագրի սեղմ ու դիպուկ բնութագիրը, ըստ որի մեր ժողովրդական խմբապարերի հիմքում ընկած են զսպանակաձեւ (զիգզագաձեւ) ծնկածալն ու ուսերի չափավոր դարձերը՝ ձեռքերի նազանքային շարժումներով:

Հենց այս բնութագրին էլ (որ «Աշնան» ծնեց) պիտի չափանիշ դառնար մեր ազգային պարերի ոչ միայն պրոպագանդման, այլեւ տեսական ու գործնական խնդիրների լուծման ճանապարհին: Այդ բնութագիրն ունեցուց մի՞թե լինել մեզ այսօր եւս թե հայ պարը մեկնաբանելիս եւ թե կատարելիս: Այո, մեր խմբակային պարերի գաղտնիքը ծնկների հենց այդ գիտավոր ճայլքի եւ իրանը հանգիստ ու հանդիսավոր շարժելու մեջ է եւ ոչ թե օդում թռիչքներ գործելու, ոտքերի ոլորկ ու բալետային պահվածքի ու գլխապտույտ ցատկերի, որ եկան հիմնովին քար ու քանդ անելու մեր ազգային պարը: Այն, ինչ ժամանակին նկատել ու բողոքել էր, ի դեպ նաեւ Մեծն Կոմիտասը: Նա գրել է. «Հայ գեղջուկ պարը կիրք զարթեցնող շարժումներ չունի, եւ զգացմունքներն արտահայտվում են ոչ թե մեղկ, մոլի, կատաղի եւ այլ շարժումներով, այլ... պարերգերի միջոցով»: Եվ ավելացրել է. «Շարժումների բնավորությունը... ազատ, միամիտ, քնքույշ, նուրբ, վեհ, համեստ, վայելուչ»:

Եվ ահա փոխանակ առաջնորդվելու Կոմիտասի, Ս. Լիսիցյանի եւ ժամանակին Վ. Արիստակեսյանի ու մեր [illegible] ու պապերի խորհուրդներով, փոխանակ ելնելու պատմա-ազգագրական ավանդներից ու տոհմիկ առանձնահատկություններից, նորօրյա պարագետ-պարուսույցները բնօրինակեցին ուրիշներին, ասենք օրինակ... Իգոր Մոիսեեւին՝ ամենեւին հաշվի չառնելով, որ աշխարհահռչակ այդ պարուսույցը ղեկավար դարձավ մի կոլեկտիվի, որի կրողը՝ ռուս ժողովուրդը, չուներ ու չէր էլ ունեցել իր ազգային խմբակային պարը: Այս պատճառով է, որ Իգոր Մոիսեեւը հորինել է խմբակային պարեր, որովհետեւ անգամ ռուսական խմբակային միակ պարը՝ «Խորովոդը» ոչ թե պար է, այլ պարերգ: Կրկնում եմ, ինչպես Իգոր Մոիսեեւը, այնպես էլ մեզ ծանոթ այլ ժողովուրդների պարախմբերի գեղարվեստական ղեկավարները հարկադրված էին հորինել խմբակային պարեր, այլապես ի՞նչ էին պարելու: Չէ՞ որ պարի խմբերը միայն կենտրոնաձեւերով բավարարվել չէին կարող:

Այս էլ ասեմ՝ իմ գիտցած եւ ոչ մի ժողովուրդ այնքան խմբակային պարեր (այն էլ ինչպիսի՛) չի ունեցել ու չի ստեղծել, որքան... հայ ժողովուրդը: Բայց անգամ ուշ շրջանից մեզ հասած մի քանի տասնյակ խմբակային պարերից ոչ մեկը չմտավ մեր ճանաչված պարախմբերի խաղացանկ՝ հակառակ մամուլում եղած խոսք ու զրույցի, կոչ սեղաններին ու անգամ ... աղերսագրերի: Եվ գիտե՞ք ինչու, որովհետեւ մեր պարուսույցներն իրենք չգիտեին այդ պարերը, ոչ միայն չգիտեին, այլեւ լսել անգամ չէին ուզում դրանց մասին:

1959 թե 1960 թվականին էր կարծեմ: Նոր էր ստեղծվել Պարի պետական անսամբլը: Այնպես եղավ, որ հենց այդ օրերին Երեւան ժամանեց վրացական աշխարհահռչակ պարի պետական անսամբլը Սուխիշվիլիների գլխավորությամբ: Ես մինչ այդ, արդեն երկու հոդված էի տպագրել պարարվեստի մասին ու հարկ համարեցի հանդիպել Սուխիշվիլիներին «Արմենիա» հյուրանոցում: Սիրով ընդունեցին, եւ մենք մոտ երկու ժամ զրուցում էինք պարարվեստի հարցերի շուրջ: Ասեմ, որ նրանք (Սուխիշվիլի ամուսինները) խիստ դժգոհ էին մեր պետական երկու կոլեկտիվների (Երգի ու պարի եւ նորաստեղծ Պարի պետական) խաղացանկից: Ունենալ այդքան ժողովրդական, ազգագրական պարեր նստել ու մոգոնել նորերը՝ ում է պետք:

Այս դեռ ոչինչ: Իմ այն հարցին, թե ինչո՞ւ դուք ուրիշ ժողովուրդների պարեր չեք կատարում, Ի. Սուխիշվիլին բռնկվեց. «Էդ էր մնացել: Ես կոչված եմ ներկայացնելու իմ ժողովրդի պարարվեստը: Իսկ ուրիշն իմ պարերը կատարո՞ւմ է»:

Նախապատերազմյան տարիներին դրությունը համեմատաբար տանելի էր: Հանրապետությունում կային մի քանի տասնյակ ազգագրական պարի խմբեր, հիշենք թեկուզ Լոռվա՝ Շահվերդյան գերդաստանի հռչակ ազգագրական խումբը:

Այժմ ներկայացվող ազգագրական խմբերից ոչ մեկը, բացի մեկ-երկու ճշմարիտ ազգագրական խմբերից («Ակունք», «Մարաթուկ») եւ երբեմն Մարտունուց, Աշտարակից, Շիրակից, Վայքից ու Լոռուց մայրաքաղաքում երեւացող խմբերի՝ ազգագրական չեն, այլեւ մոդնովի են:

Այնպես եղավ, որ հատկապես վերջին տասնամյակներին հայ ժողովրդական պարարվեստի գլուխ կանգնեցին մեծ մասամբ դասական մարզիկ: Երգի-պարի, իսկ հետո էլ Պարի պետական եւ նաեւ Գյումրիի, Գուգարքի, մասամբ էլ մյուս քիչ թե շատ աչքի ընկնող շրջանների (Ալավերդի, Ստեփանավան, Էջմիածին, Արտաշատ) ժողովրդական երգի եւ պարի անսամբլների երբեմնի շարքային պարողները (անունները գիտակցաբար չեմ տալիս) դարձան պարուսույցներ ու գնացին ոչ թե Ս. Լիսիցյանի, Վ. Արիստակեսյանի, այլ վերը նշված մեր թեեւ վաստակաշատ, բայց մոդայիկ պարուսույցների ետեւից: Հենց այս պատճառով է, որ մեր մշակույթի ոչ մի բնագավառ այնքան բարձիթողի վիճակում չէ, որքան ժողովրդական պարարվեստը: Ով ինչ ուզում, անում է, ում խելքին ինչ փչում, մոգոնում է, եւ օր-օրի սնկի նման աճում են ոչ թե մեկ-երկու, այլ տասնյակ իրար նման ու միմյանց հիշեցնող ինքնագործ խմբեր «Մուշ», «Հորովել», «Սասունցիկ», «Տարոն», «Վասպուրական», «Կարին» եւ նաեւ «Կռունկ», ««Շիրակ», «Արմենե՞ր»:

Ժամանակակից հովերով տարված պարուսույց հորջորջվող մեր «մասնագետներին» թվում է, թե առհասարակ, պարզունակ ու անհետաքրքիր են մեր, ասենք օրինակ, հաղթանակային խմբակային պարերը: Բայց երբ հանգուցյալ Ազատ Ղարիբյանին տարիներ առաջ տարա մերձակա մի գյուղ (4-րդ սովխոզ) ու նա դիտեց մի տարեց մշեցի կնոջ պարը, այնքան ոգեւորվեց, որ իրեն հատուկ անմիջականությամբ ճչաց «Ոպանովան դալաթ ա արել, Ոպանովա՛ն»:

Իսկ մայրիկը պարում էր ընդամենը Մշո «Թեւկալը»:

Սրանից 10-12 տարի առաջ հետաքրքրությամբ դիտում է մոսկովյան մի հաղորդում: Կրեմլի համագումարների պալատում ելույթ էր ունենում հարավսլավական ազգային պարի տղամարդկանց մի խումբ: Կատարում էին ազգագրական խմբակային մի պար՝ շատ ավելի դանդաղ ու շատ ավելի պարզունակ, քան մեր հաղթանակային «Մեկ ոտք» կոչված զուռնան, այն էլ միայն պարկապզուկի նվագակցությամբ, բայց այնքան գեղեցիկ ու նազելի, այնքան ջերմությամբ ու խանդավառությամբ, որ աչքել կարելի էր: Եվ Մոսկվայի հանդիսականները երեք րոպե հոտնկայս ծափահարում էին, երեք րոպե, եթե ոչ ավելի: Պարաքայլերն էլ ընդամենը այս էր՝ աջ եւ ձախ ոտքերը հաջորդաբար առաջանում են, աջ ոտքը ծնկաչափ վեր է բարձրանում ու մի պահ օդի մեջ մնալով իջնում՝ երաժշտական մի կտրուկ ռիթմի թելադրանքով:

Իսկ մեր պարուսույց կոչվածները կողքերի տակ պահեցին մեր իրոք որ գնահատելի եւ առավել հետաքրքիր ու գողտրիկ պարերը, հանդուրժելով միայն երկուսը՝ Վերվերին ու Քոչարին, այն էլ... մշակելու ու արդիական դարձնելու պայմանով: Եւ արդիականն էլ այն էր, որ պարի մի հատվածում տղաներն աջ ոտքը բարձրացնում են մինչեւ ծնոտները եւ ոտքով մի «փակագիծ» քաշում:

Իսկ առավել զավեշտականը հենց այս օրերին կատարվող միջադեպություններն են, որոնցից մեկն անկարելի է շրջանցել:

Ինչպես գիտենք, Ռ. Ալթունյանի ղեկավարած անսամբլում էլ (հարկադրված)... պարում են: Եւ ահա «պարի» է վերածվել Սայաթ-Նովայի հանրահայտ «Քանի վուր ջանըմ» երգը: Որպեսզի մյուսներից զանազանվեն եւ գյուտն էլ ինքնատիպ երեւա, պարող աղջիկները ոչ թե շրջան են կազմում, այլ քայլում են իրար ետեւից, միմյանց ծոծրակի նայելով շարք կազմած ու... երգում: Հենց որ հասնում են, ասենք, առաջին տողի «յար քի դուրբան իմ»-ին, կոնքն ի վեր ճկվում են աջ ու նորից շարունակում քայլել մինչեւ հաջորդ տողի «արտասուք անիմ»-ը: Այստեղ նորից են ճկվում, եւ այսպես մինչեւ վերջ: Առավել զավեշտական ոչինչ պատկերացնել չի կարելի եւ զավեշտականն էլ մենակ այս չէ: Մեկ էլ կտեսնես տղաների խումբը բեմում սկսեց մարզական կերպարանք վազքը եւ անճոռնի ճկում-ոլորումները ազդրերի ու ներբանների կոխվը, ձեռքերի եւ մատների չռումն ու կրծքին հարվածելը, չխոսելով այլեւս աղջիկների բաբերն ու թեւերը վեր ու վար անելով, ուսերի վրա փոփ տալու կեղծ ու ոչնչով չպատճառաբանված ավելորդաբանությունները:

Հնդիկ մեծ ժողովուրդն առնվազն 5-6 հազար տարի է ինչ պարում է իր եւ միայն իր պարը՝ որեւէ մանրուք անգամ չփոխելով, այսինքն՝ չմշակելով: Նույնն էլ հայերը, շոտլանդացիները, վրացիները, լեզգիները եւ այլն:

Երբ դուք, պարոնայք պարուսույցներ, մեր պարերը հրամցնեք բարձր մակարդակով եւ նույն սիրով, ինչ հնդիկն ու շոտլանդացին, ձեզ ոչ թե երեք, այլ տասներեք րոպե կծափահարեն: Ապա փորձեք, օրինակներ էլ կան՝ «Ակունքը», «Մարաթուկը»: Այն ժամանակն է, որ մեր բոլոր գավառները՝ Շիրակը, Լոռին, Զանգեզուրը, Վայքը, Այրարատը, Արագածոտնը, Ջավախքը, Համշենը, Տարոնն իրենց Մ. Մուրադյանը, Մգոն եւ Ռ. Հարոյանն ունենան:

Ես այն կարծիքին չեմ, թե բնավ չի կարելի ձեռք տալ, մշակել ազգագրական մեր պարերը, անշուշտ, կարելի է եւ թերեւս նաեւ պետք է, բայց ինչո՞ւ եք գործը պոչից սկսում: Նախ բարի եղեք պարել, բարի եղեք ներկայացնել մեր ժողովրդի ստեղծած այդ ծով հարստությունը եւ հետո միայն մտածեք առավել կատարյալ դարձնելու մասին:

Այս է եղել, ի դեպ, ոչ միայն իմ, այլեւ մեր բոլոր նշանավոր մտավորականների պահանջը, որ այնպես էլ մնաց ձայն բարբառո անապատի:

Փակուղուց, որի մեջ հայտնվել մեր պարարվեստը տասնամյակներ շարունակ, պետք է դուրս գալ անհապաղ ու անվարան:

ՇԱՎԻՂ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Միջազգային

ՎՐԱՍՏԱՆ

Ավելի մեղմ գնահատական, քան Ադրբեջանին

Միջազգային հանրության կողմից Վրաստանի ընտրություններին տրված գնահատականը շատ ավելի մեղմ է եղել, քան Ադրբեջանի ընտրություններին տրվածը: Չնայած Ռոյթեր գործակալության հաղորդագրության համաձայն, Վրաստանում եւս, առանձնապես Աջարիայի Ինքնավար Հանրապետությունում, որտեղ հաղթող է դուրս եկել Աջարիայի ղեկավար Ասլան Աբաշիձեի «Վրաստանի վերածննդի միություն» դաշինքը, նույնպես լուրջ խախտումներ են գրանցվել: Վրաստանում խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքները շաբաթներ են ձգձգվել: Բանն այն է, որ ընտրություններին մասնակցած 50-ից ավելի կուսակցություններից եւ դաշինքներից միայն երեքին է 5 տոկոսանոց արգելքը հաջողվել հաղթահարել:

Վրաստանի խորհրդարանի առաջին նիստը բացել է կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահ ակադեմիկոս Կեցխովելին, որը հաստատել է մանդատային հանձնաժողովի զեկույցը, դրանով իսկ հաստատելով ընտրված 214 պատգամավորների լիազորությունները: Նա հայտարարել է նաեւ 1992 թվականին Աբխազիայի կողմից ընտրված 12 պատգամավորների լիազորությունների երկարաձգման մասին: Հենց այդ պահից էլ ուժի մեջ է մտել օգոստոսի 24-ին ընդունված երկրի սահմանադրությունը: Խորհրդարանի նիստի հանգիստ ընթացքը խախտվել է, երբ «Վրաստանի քաղաքացիների միություն» կուսակցությունը խորհրդարանի նախագահի պաշտոնին իր թեկնածուի, Վրաստանի «կանաչների» նախկին ղեկավար, 32-ամյա Զուրաբ Ժվանիայի թեկնածությունն է առաջադրել: Էդուարդ Շեւարդնաձեի մերձավոր համախոհներից մեկը՝ Սոցիալիստական կուսակցության նախագահ Վախթանգ Ռչեուլիշվիլին դեմ է եղել այդ թեկնածությանը, հայտարարելով, որ խափանելով հսկայական ՀԷԿ-երի կառուցումը, հենց «կանաչների» կուսակցությունն է ժամանակին խանգարել Վրաստանի էներգետիկան եւ, ընդհանրապես, չի կարելի պետության մեջ իր կարեւորությամբ երկրորդ պաշտոնը 32-ամյա մի երիտասարդի վստահել: Վախթանգ Ռչեուլիշվիլին նկատի է ունեցել այն հանգամանքը, որ երկրի նախագահի անգործունակության դեպքում նրա պարտականությունները, մինչեւ նախագահական նոր ընտրությունները, հենց խորհրդարանի նախագահը պետք է կատարի: Կրքերի բորբոքումն ավարտվել է քվեարկությամբ, որտեղ «Վրաստանի քաղաքացիների միություն» կուսակցության խմբակցությունը ցուցադրել է ձայների իր թվական գերակշռությունը: Զուրաբ Ժվանիան Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ է ընտրվել:

ԳՐԻԳՈՐ ԵՂԻԱ-ՏԵՐՅԱՆ

Եղյալ ունենալով նոյեմբերի 27-ին Մոսկվայում կայացած մամուլի ասուլիսում, որը նվիրված էր Ռուսաստանում 1918-1985 թվականներին բռնությունների ենթարկված հոգեւորականներին արդարացնելու հիմնախնդրին, գորբաչովյան «վերակառուցման» հոգեւոր հայրերից մեկը՝ ոչ անհայտ Ալեքսանդր Յակովլեւը, որոնց խնդիր նկատի ունի մնացած չոմ պահանջելիս: Սակայն այժմ, երբ հարկ է դիմայական, առավել եւս նախագահական ընտրություններից առաջ վճռականորեն հիմարավոր մրցակիցներին, գուցե նույնիսկ արգելել ռուսաստանյան մի քանի տեսակ կոմունիստական կուսակցությունների գործունեությունը, Ալեքսանդր Յակովլեւը կրկին

ՄՈՍԿՎԱ

Ալեքսանդր Յակովլեւ. «Ռուսաստանը դեռ չի ապաբոլշեւիկացել»

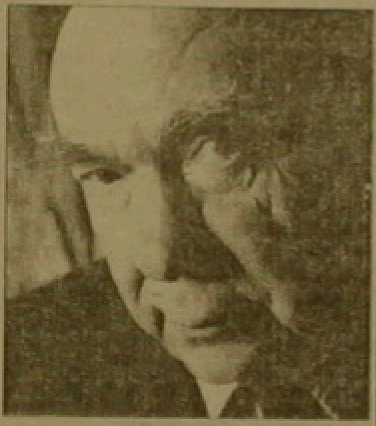

կոչներ հայտարարեց, որ իր երկիրը «դեռ չի ապաբոլշեւիկացել»: Նա նշեց, որ խորհրդային տարիներին հալածանքների է ենթարկվել շուրջ կես միլիոն հոգեւորական, որից 200 հազարը գնդակահարվել է, այդ թվում Լենինի անմիջական ցուցումով, որը Հոկտեմբերյան հեղաշրջումից ընդամենը մեկ տարի անց տեղական կուսակցական ու խորհրդային մարմիններին ուղղած հեռագրում ուղղակի նշել է, թե «որքան շատ հոգեւորականներ գնդակահարվեն, այնքան ավելի լավ կլինի»: Յակովլեւը տեղեկացրեց, որ բռնությունների ու հալածանքների ենթարկված հոգեւորականներին արդարացնելու վերաբերյալ նախագահական հրամանագիր է պատրաստվում, որում բոլշեւիզմը գնահատված է իբրեւ սեփական ժողովրդի դեմ ոճրագործություններ կատարած եւ դրանով իսկ օրենքից դուրս համարվելու ենթակա մեղսագործ գաղափարախոսություն ու պրակտիկա:

Յակովլեւն ակնհայտորեն ակնարկում էր, թե մինչեւ այժմ էլ Ռուսաստանում կան բոլշեւիկյան տիպի քաղաքական ուժեր, որոնց ներկայիս ղեկավարները «պետք է մեղա գան իրենց նախորդների գործած ոճիրների համար»:

Անցյալում 20 տարի ԽՄԿԿ բարձրագույն ղեկավարությանը պատկանած եւ իր իսկ նշած հանցագործ բոլշեւիզմի գլխավոր գաղափարախոսներից մեկը հանդիսացած Յակովլեւի այսօրինակ հակակոմունիզմը փաստորեն արդեն հայտնի է ամենքին: Հայտնի է նաեւ, որ նա ինքը երբեք մեղա չի եկել ոչ իր, ոչ էլ իր նախորդների գործած ոճիրների համար, նախորդներ, որոնց գործի ու գաղափարախոսության հավատարիմ շարունակողն է եղել շատ ավելի տեւական ժամանակում, քան այսօրվա համայնավար ղեկավարները

սրբամարտի եկող միջոցների ջանադրությամբ հրապարակ է նետվում նախորդների ոճիրների համար ներկայիս քաղաքական հակառակորդներին վարկաբեկելու բացահայտ ձգտողությամբ: Այս պարագայում անձնական բարոյականությունը, որով օրն Յակովլեւն առաջներում էլ աչքի չէր ընկնում, երկրորդական պլան է մղվում...

Ոչ, բոլշեւիզմի գաղափարախոսության ու, առավել եւս, պրակտիկայի մասին Ալեքսանդր Յակովլեւի գնահատականները դժվար է վիճարկել: Դժվար է չհամաձայնել նրա նաեւ այն մտքի հետ, որ այսօրվա ռուս համայնավարները «միակ քաղաքական ուժն են, որոնք շարունակում են դավանել բռնությունը»: Աւելի նկատի ունի «պրոլետարիատի դիկտատուրայի» տխրահռչակ տեսությունը, դասակարգային պայքարի եւ սոցիալիստական հեղափոխության մասին դրույթները եւ այլն, թեեւ հայտնի է, որ այդ սկզբունքներից չեն հրաժարվել միայն առավել ուղղափառ կոմունիստները, որոնք այնքան էլ շատ չեն: Հարցն այստեղ այդ չէ, այլ այն, թե ո՞վ է «փրկեցե՞ք» գոռացողը...

ՌՈՒԲԵՆ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Չիլլեր. Մենք դժվարին պահերին միշտ էլ եղել ենք դաշնակիցների կողքին, այժմ հերթը նրանցն է

Թուրքական հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, բելգիական «Եվրոպայի ձայն» հանդեսում տպագրվել են Եվրոպայի մաքսային ընդհանուր միությանը Թուրքիայի անդամագրվելու վերաբերյալ վարչապետ Թ. Չիլլերի արտահայտած պարզաբանումները: Հոդվածում նշվում է, որ Մաքսային միությունը առեւտրի բնագավառում համագործակցելուց բացի Եվրոպայի եւ Թուրքիայի համար կենսական կարեւոր նշանակություն ունեցող խնդիր է: Հոդվածում ընդգծվում է, որ Մաքսային միությանը անդամագրվելով Թուրքիան Եվրոպայի հետ ինտեգրացման ճանապարհին միակ ճիշտ ընտրությունն է կատարում: Չիլլերը նշել է, որ Մաքսային միությունը կդառնա եվրոպա-Թուրքիա 30-ամյա համագործակցության լավագույն արդյունքը, ավելացնելով «Մաքսային միությանը Թուրքիայի անդամագրվելու հնարավորությունից կշահի նաեւ Եվրոպան: Նման առիթը չպետք է կորցնել: Մաքսային միությունը 1968 թ. ստորագրված համաձայնագրերից բխող մի անհրաժեշտություն է»: Անդրադառնալով դեկտեմբերի 13-ին Եվրախորհրդարանում Թուրքիայի վերաբերյալ պատրաստված զեկուցագրի քվեարկության հետ կապված խնդիրներին, նա նշել է, որ Թուրքիայում սկսված ժողովրդավարական փոփոխությունների ապագայի առումով քվեարկության արդյունքները կարեւոր նշանակություն ունեն: Այնուհետեւ զգուշացրել է, որ Մաքսային միությանը անդամագրվելու բացասական արդյունքների կամ հարցը հետաձգելու դեպքում Թուրքիայում գլխավորողները նոր լիցք կստանան: Դրա հետեւանքով Թուրքիայում ժողովրդավարության ուղղությամբ գործընթացը կդանդաղի: Վերջում նշվում է, որ դժվարին պահերին Թուրքիան միշտ էլ եղել է դաշնակիցների կողքին, իսկ այժմ հերթը բարեկամներինն է:

Գ. Չ.

Մեջլիսը ժամանակավորապես դադարեցրեց գործունեությունը

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, TRT: Թուրքիայի 12 քաղաքական կուսակցություններ՝ Ճշմարիտ ուղի, Մայր հայրենիք, ժողովրդահանրապետական, Բարօրություն, Ազգայնական շարժում, Ձախ ժողովրդավարական, Ժողովրդի դեմոկրատական, Աշխատավորական, Ազգային, Վերածնունդ, Նոր դեմոկրատական շարժում եւ Նոր կուսակցությունը կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովին ներկայացրին դեկտեմբերի 24-ին կայանալիք ընտրություններում իրենց կուսակցությունների կողմից առաջադրված ցուցակները:

Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովը (Մեջլիս) դեկտեմբերի 24-ին կայանալիք ընտրությունների կապակցությամբ իր աշխատանքները ժամանակավորապես դադարեցրեց: Այսպիսով, 1991 թ. նոյեմբերի 6-ին սկսված 19-րդ գումարման խորհրդարանի աշխատանքները ավարտվեցին: 20-րդ նստաշրջանի աշխատանքները կսկսվեն դեկտեմբերի 24-ին կայանալիք ընտրությունների արդյունքները պաշտոնապես հայտարարելուց 4 օր անց:

ԻՐԱՆ

Ադրբեջանի խորհրդարանական ընտրություններն ըստ իրանական մամուլի

Անդրադառնալով Բաքվի խորհրդարանական ընտրություններում տեղ գտած անօրինականություններին, «Իրան» օրաթերթը գրում է. «Ընտրություններին մասնակցելու իրավունք էին ստացել 49 քաղաքական ու այլ կրոնական կուսակցություններ: Ընտրություններին մասնակցելու իրավունքից զրկվել էին նույնիսկ գլխավոր համարվող կոմունիստական, մուսավաթական եւ իսլամական կուսակցությունները: Ադրբեջանի ներկա քաղաքական իրավիճակը հիշեցնում է ստալինյան ժամանակաշրջանի 1937 թ., երբ անմեղ մարդկանց զանազան պատրվակներով ախտորոշ, ոչնչացնում եւ բանտերն էին զցում: Ալիեւի իշխանության հանելու գործելակերպը արդեն սկսել է անհանդուրժողության նշաններ առաջացնել միջազգային մասշտաբով:

Չնայած Ադրբեջանի ընտրական հանձնաժողովի հայտարարությամբ Ազգային մեջլիսի ընտրություններին մասնակցել է ժողովրդի 79.3 տոկոսը, սակայն իրականում, Բաքվից հասած տեղեկագրության համաձայն, այս քվեարկությանը մասնակցել է Ադրբեջանի ժողովրդի 15-20 տոկոսը միայն:

Իրանական մեկ այլ օրաթերթ, «Էբրարը», նշելով քվեարկության վերջին արդյունքները, ըստ որի հաղթանակել է Ալիեւի առաջնորդած «Նոր Ադրբեջան» կուսակցությունը, գրում է. «Վերջին տեղեկությունների համաձայն, այդ կուսակցությունը խինն է վերագրել ձայների մեծ մասը: Նոյեմբերի 13-ին Բաքվում կայացած մամուլի կոնֆերանսում եվրոպական դիտորդները հայտնեցին Բաքվի ընտրությունների ընթացքում թույլ տված շատ շահումների եւ անօրինականությունների մասին:

Անօրինական ձեռնարկումներ նկատվեցին եւ ընտրատեղամասերում, եւ ընտրությունների ընթացքում, ասաց եվրախորհրդի փոխնախագահ Ժակ

Բոմենը: Նա, պարզաբանելով դրանք, ասաց. «Պետության հովանավորությամբ որոշ կուսակցությունների կողմից առաջադրված պատգամավորության թեկնածուների կողմնակիցների կեղծ ստորագրությունների վերաբերյալ չէր համապատասխանում իրականությանը: Դրանով պետության նախանշել էր նրանց հեռացնել ընտրական ասպարեզից: Ընդդիմադիր կուսակցություններին ժամանակ եւ հնարավորություն չտրվեցին ռադիոհեռուստատեսությամբ հանդես գալու, ընտրական քարոզչության վարելու: Բացի դա, ավելացնում է Բոմենը, դատարկ քվեաթերթիկները մինչեւ կեսերը դիտորդներին ցույց չտվեցին, որոշ տեղամասերում ընդհանրապես դիտորդներին չթույլատրեցին մասնակցել: Իսկ նոր սահմանադրության նախագիծը ժողովրդին բաժանվեց հանրաքվեից 4 օր առաջ միայն, որը ծանոթանալու եւ քննարկելու համար բավարար չէ»:

Հարկ է նշել, շարունակում է թերթը, չնայած Ադրբեջանի կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը հայտարարել է, իբր ժողովրդի 80 տոկոսը մասնակցել եւ քվեարկել է, սակայն այդ նույն հանձնաժողովը չի հրապարակել հաղթանակած կուսակցությունների եւ պատգամավորների անունները եւ ընտրությունների ստույգ արդյունքները:

Ազգային մեջլիսի դեպուտատության թեկնածուների մրցակցության մասին բաւան է, որ նրանց միջեւ ծագած ընդհարման ժամանակ սպանվել են երկու եւ վիրավորվել են հոգի:

Միեւնույն ժամանակ Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի փոխնախագահ Ալի Քարիմլին Ադրբեջանի խորհրդարանական ընտրությունների ու նոր սահմանադրության հանրաքվեի տապալված [illegible] հաստատեց, որ քվեարկել է Ադրբեջանի ժողովրդի միայն [illegible] տոկոսը:

[illegible]

ՍԱՅՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ամենից վտանգավոր՝ Մալիում, ամենից անվտանգը՝ Իտալիայում

Ամերիկյան «Նյուզուիք» շաբաթաթերթն իր նոյեմբերի 27-ի համարում մայրության վտանգների մասին վիճակագրության արդյունքներ է տվել մի շարք երկրներից: Աշխարհի 118 երկրներում անցկացված ուսումնասիրությունների արդյունքում Մալին գտնվում է վտանգավոր երկրների առաջին շարքում, այնինչ Իտալիան ամենից անվտանգ երկիրն է այդ տեսակետից: Հղիության, ծննդաբերության եւ արհեստական վիժման ընթացքում մահացությունների տոկոսը Մալիում ամենաբարձրն է. 7-ից 1-ը մահանում է: Բանգլադեշում այդ հարաբերությունը կազմում է 30-ից 1 թ. Մեքսիկայում 131-ից 1 թ. Չինաստանում 439-ից 1 թ. Ռուսաստանում 1021-ից 1 թ. Ճապոնիայում 5051-ից 1 թ. Մ. Նահանգներում 5669-ից 1 թ. Մեծ Բրիտանիայում 5787-ից 1 թ. իսկ Նորվեգիայում 15432-ից 1 թ: Իտալիայում, որի ցուցանիշները լավագույնն են, այդ համեմատությունը կազմում է 17361-1 հարաբերությունը:

ՖՈՒԼԲՐԱՅԹԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Ընդունվում են դիմումներ 1996/1997 թվականին Ֆուլբրայթի գիտական ծրագրին մասնակցելու համար: Դիմորդները պետք է ունենան գիտական աստիճան եւ անգլերեն բավական իմացություն Միացյալ Նահանգներում հետազոտական աշխատանք տանելու կամ դասախոսություններ կարդալու համար:

Թեկնածուները կընտրվեն հետեւյալ բնագավառներից

- *Բաղաքագիտություն, միջազգային հարաբերություններ եւ իրավագիտություն*
- *Ամերիկյան հետազոտություններ- ԱՄՆ պատմություն, գրականություն, հասարակարգ եւ մշակույթ*

Դիմումի ձեւերը կարելի է ձեռք բերել USIS-ի գրասենյակից, ԱՄՆ դեսպանատուն, Բաղրամյան 18, կամ IREX-ի գրասենյակից, որը գտնվում է Բաղրամյան 40 հասցեով, Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի 38E սենյակում: Լրացված դիմումները ընդունվում են մինչեւ 1996 թ. հունվարի 15-ը:

Տեղեկությունների կամ դիմումը հանձնելու համար դիմել USIS-ի գրասենյակ 524-661 համարով, կամ IREX-ի գրասենյակ 274-532 համարով:

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Նոր ժամանակները նորանոր պաշտպաններ ու ձեռնտու կուռքեր են բերում։ Մշակույթի ասպարեզում նրանք արտադրում են այնպիսի խճճմունքային պետականության ձեռնարկման խառնաշփոթ, որը բաց է թողնում անձնավորելու մշակույթի ոչ միայն արտահայտումը, այլ նաև ներմուծումը։ Այդպիսին ձեռնարկումներից էր Հայկ Վարդանի «Պրոմեթևս 12»-ի ռաժշտական ներկայացման ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից նրատապաշյալ բեմային («Միրո մոխրին արևի տակ»)։ Ի դեպ, վերջինիս հետ Սոֆիայում և Բաղդադում կրթություն ստացած Հայկ Վարդանը 1986-90 թթ. համագործակցել է իրեն պաշտպանելու և կոմպոզիտոր բեմադրություններ խաղացնելով Եվրոպայի տարբեր երկրներում։ Հետաքրքրությունը համապատկեր ներկայացումների (Rappresentazione) ձևաչափը բնորոշ է նաև հայ կոմպոզիտորներին։ Ամենից առաջ նկատի ունեմ Էդգար Հովհաննիսյանի և Ալեքս Տերտերյանի ստեղծագործությունը, որի «Երկրաշարժ» օպերան, գուցե, այդպես էլ բեմ չբարձրացավ։

Հայկ Վարդանի 1991 թ. ստեղծած dramma per musica-ն առանձնահատուկ բեմադրական ճիգեր պահանջեց, հանի որ ամբողջ տևողությամբ ... կանգառը Երևանի Կոմիտասի կոնսերվատորիայի օպերային ստուդիայում։ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի նախագծին սատար եղավ նաև Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանությունը, ... գործունեության դժնդակ մթնոլորտի մեջ։

1995 թ. «Պրոմեթևս 12»-ը ընտրվեց ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մշակութային հանձնաժողովի կողմից։ Վահագն Բագրատունու մահվանից (1992 թ.) հետո, մեր օպերային ստուդիան (դեռ չէ, այն անվանել թատրոն ստուդիա), որն այդպես էլ ոչ մի ներկայացում չբեմադրեց, այժմ կարողացավ կազմակերպել և մոտ երկու ամսում իրագործել արտերկրի մեր ընտանեկան հայրենակիցների մասնակցությամբ։

«Պրոմեթևս 12-րդը» Երևանում

կանգառը Երևանի Կոմիտասի կոնսերվատորիայի օպերային ստուդիայում։ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի նախագծին սատար եղավ նաև Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանությունը, ասենք ուրույն անգամ նա աջակցում է մշակութային զանազան նախաձեռնումների իրագործմանը։

Շվեյցարական Ռիվեն հայտնում բնակվող Հայկ Վարդանը «Պրոմեթևս 12» է անվանակոչել իր ստեղծագործությունը միախառնելով Պրոմեթևսի մասին հին հունական դիցաբանությունը և քրիստոնեական սուրբ ... (12-ը «Առաքյալ» կոմիտեի անդամների թիվն է)։ Ընկերակցելով փարիզցի ճանաչված բանաստեղծ Ժան-Ժակ Վառուժանի հետ, կոմպոզիտոր Պրոմեթևսից բացի, ներմուծում է Անահիտ դիցուհու և բնության խորհրդանիշ Հերմեսի առասպելական կերպարները, ինչպես նաև Նախատ Հեղինակ խոշորական դերը, որի շուրջ ծավալվում է դրաման։ Նախավերջ Պրոմեթևսի ոգին է առաջնորդ խորհրդանիշը։ Նրա կերպարը երկփեղկված է երգչի (Հակոբ Սարյան), դերասան (Հովհաննես Կիվանյան, նույն ինքը ներկայացման դերասանը) և պարողի (Արտակ Հեփիկյան) միջև։ Իսկ Հեղինակը հեռավորության, դիմակայության մասնավորումը, լուծված է ի դեմս մեկ արտիստի ամանների ու երգողի (նոյեմբերի 21-ի և 22-ի առաջնախաղի երկու ներկայացումներում բեմ ելան են Առնոլդ Քոչարյանը և Ռուբեն Էլբակյանը յուրաքանչյուրն իր անհատական դիմակերպային լուծումով)։

Առանձնյալ գործող անձանց շուրջ ծավալվող բեմական ֆարսուն միավոր է առնչապիության դեր ունի։ Պրոմեթևսի կրակը միավորում է ժողովրդին, ներկայացման ավարտվում է Վարդանի հեղափոխական երգերի ոգով գրված միաբանության օրհներգով։

Արտժեստային կոնկրետայնության ու դրամատիկական խորհրդականության, եկեղեցական երգեցողության ու դրամատիկական խաղի փոփոխությունը ներկայացումը օպերային ժանրի արտասովոր մեկնություն է հարուցում։ Ի դեպ, կոմպոզիտորի ճշտորեն սահմանել է իր ստեղծագործության ժանրն իբրև dramma per musica, դրանով իսկ անկնդրին ... փոխել վաղ օպերային համարական ներկայացումներին, որոնք նոր պատմամբ մեծամեծ տարածվեցին 20-րդ դարում։ Բավական է հիշել Իգոր Ստրավինսկու («Էդիպ արքա», «Պերսեֆոնե»), Արթուր Օնեգերի («Դավիթ արքա»), Դարիուս Միյոյի («Քրիստափոր Կոլումբոս»), Օլիվիե Մեսիանի («Ֆրանցիսկ Ասիզցի»), Պետեր Շաֆերի («Լաբիրինթոս») «Կրիշտոֆ Պենդերեցկու («Կորսված դրախտ»), Լուիջի Նոնոյի («Մրո մոխրին արևի տակ»)։ ...

ֆրանսերենով։ Այդ ոլորտնում բեմադրությունը մասնակցելու համար օտար լեզուների իմաստավորում հրավիրվել էին տասը ուսանող, որոնց բանավոր խումբը բնարոտ կերպով միաձուլվեց օպերային ստուդիայի արտիստների երգեցողությանը։

Վարդանի օպերայի երաժշտական ինքնատիպությունը, մի կողմից, ամբողջական (օրատորիական) բարձր խանդավառություն զգեր է ներառում, մյուս կողմից, կոմպոզիտորված է դեռի արդիական ձայնագրական և ռանգավորությունը, որն արտահայտված է նվագախմբային և երգչախմբային հնչողության կառուցվածքի մեջ։ Ներկայացման սենեկային (կամերային) մթնոլորտը խթանում էր կերպարային բնութագրումների որման, առավել արտահայտչականություն, ինչպես նաև հիմնական դրամատիկ զարգացումների տրամաբանությունը։ Այս առումով հեղինակի անկերատեղի հաջողությունն է առաջին արարը։ Պատահական չէ, որ 1994 թ. համերգային կատարմամբ այն հնչել է Վենետիկի Գոլդոնիի թատրոնում։ Լավ է ընդունված համերգային կոմպոզիցիան Սոնզայիրի ողբերգության բոլոր Անահիտ դիցուհու հայտնությունն ու իր գերեզ պատկերն օպերային գագեզը Նախատի հետ։ Բացի այդ, հարկ է նշել նաև օպերայի նախերգանքը գոտ գեղանկարչություն լուծված նվագախմբի հետ Նախատի մենախոսության ֆոնի վրա։ Նրա ասմունքային մեներգն օրգանապես մտցնում է Մեծ եղեռնում է ավելացել ողջ կոլեկտիվը դիրիժոր Հովհաննես Միրզոյանի ղեկավարությամբ։ Հովհաննես Միրզոյանը խմբերգային կատարողական արվեստի վարպետ, իրեն դրսևորեց իբրև ներկայացման հիրավի ճշմարիտ գեղարվեստական ղեկավար՝ իր հոգևոր տակ միավորելով ոչ միայն երգչախմբին ու մենակատարներին, այլև ողջ թատերական մարմնավորումը։ Լսողությամբ չէին արձանագրվում տարբերույթ և ռաժշտական բեռույթներ, որոնք այնքան բնորոշ են Օպերայի և բալետի ազգային թատրոնի ներկայացումներին։

Ներկայացման ռեժիսոր Հովհաննես Հովհաննիսյանը դրսևորեց այն դրամատիկական բեմականացման նոր օգտագործելով ռեալիստական թատրոնի տարրեր։ Դրանք ամեն կերպ շեշտավորում էր Հերմեսի կատարող Մուրադ Ամիրխանյանը իր հեռուսին չար ուժի կողմ դարձնելով։ Բեմանկար Զոհրաբ Միրզոյանը բեմը ձևավորել էր կենդանի ազգային դրոշի գույների միահյուսմամբ։ Հաջողված է լուսարձակ պլանավորման լուծումը, որ նմանվում է ցնցասերտության գոների ծանոթ կոմպոզիցիային։ Թեկնածությունը շղարշի ներքո կոմպոզիցիա Պրոմեթևսն ու Անահիտը (նրա դերերը գեղագրեցին կատարեց Գայանե Գևորգյանը) ներկայացմանը դինամիկ արժանիություն երանգ հաղորդեցին։

Ու բեն ներկայացումը Պրոմեթևսի անունն է կրում, այն չէր կարող լինել, եթե չլինեին գլխավոր դերերը կատարող Նախատը։ Ազգային օպերայի մեներգիչ Հակոբ Սարյանը փայլուն կերպով կատարեց այն հայրենասիրությամբ դիտարկմամբ ծավալուն երգեցողական դերերի տեխնիկական բարդությունները։ Ինձ առանձնապես հաճելի էր նրա ձայնի գանձ և միջին ռեգիստրների հնչողությունը։ Նստելով նվագախմբի փոսի մեջ Սարյանը կարողացավ ստեղծել ներքին հոգևոր ուժի կերպար։ Այժմ երգիչն ի զորու է կատարել զանազան ոճերի տենորային դերեր։

Ներկայացման մեջ ընդգրկված էր մասնակիցների մեծ կազմ, ոմանք բեմում էին կամ նվագախմբում, ոմանք էլ ներկայացմանը մասնակցում էին ներսից։ Նշենք խմբավար Դերենիկ Կոստիկյանին, կոնցերտմայստերներ Անահիտ Քոչարյանին ու Աշոտ Մուրադյանին, լեզվի խորհրդատու Գոհար Հարությունյանին։ Իրենց կանացիները և կատարողների ողջ խումբը երգչախմբից մինչև մենակատարները (նրանց թվում Ռոբերտ Բալայանը) աշխատեցին, որպեսզի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-Հայաստան ձեռնարկումն իրեն էջ գտնվի Երևանի գեղարվեստի տարեգրության մեջ։

ՄԵՍՐՈՊ ԱՐԱՄՅԱՆ,
Երևանի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր

Գյումրի-Նանս. Համագործակցությունը շարունակվում է

Բենյամինի անտիկ հնավայրից տեղված բրոնզե մանյակը Ֆրանսիայից Գյումրի վերադարձավ լիովին վերականգնված։ Թանկարժեք գտածոն ամենայն բարեխղճությամբ վերականգնվել է Նանսի (Ֆրանսիա) ՍՐՏ Անտիկ լաբորատորիայում։

Սա Շիրակի երկրագիտական եւ Նանսի հնագիտության թանգարանների համագործակցության միակ օրինակը չէ։ Այն արդեն երկամյա պատմություն ունի։ Ըստ ստորագրված պայմանագրի՝ ավելի վաղ Գյումրիի մշակութային օջախի ֆոնդատուն եղել է Նանսում, ծանոթացել ցուցանմուշների պահպանության նորագույն մեթոդներին եւ նախապատրաստական աշխատանքներ տարել «Հայաստանի գանձերը» ցուցահանդեսի կազմակերպման ուղղությամբ։

Իսկ Նանսի թանգարանի ներկայացուցիչը Գյումրիի հնագիտական արշավախմբի հետ պեղումներ է կատարել Բենյամինի հնավայրում։ Ծրագրի հաջորդ փուլը նախատեսվում է Ֆրանսիայում «Հայաստանի գանձեր» ցուցահանդեսի բացումով, որտեղ Գյումրիի թանգարանը ներկայացնելու է մ.թ.ա. երրորդ հազարամյակից մինչեւ միջնադար ընկած ժամանակաշրջանի եզակի նմուշներ, որ հայտնաբերվել են Շիրակավանի, Բեքիի, Կառնախարի, Առափիի, Գյումրիի մոտ կոմբինատի բանավանի եւ Բենյամինի հնավայրերից։ Ցուցահանդեսին մաս նակցելու են Հայաստանի պատմության, Էրեբունի, Մեծամորի թանգարանները, ցուցադրվելու են նաեւ Լուվրի, Էրմիտաժի եւ բրիտանական թանգարանի հայ կական հավաքածուները։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՏԱՐԱԾՔ

Ն. Ղուրյանի նոր բեմադրությունը՝ «Իմ մորաքույրը Փարիզից»

Փարիզում լույս տեսնող «Յառաջ» օրաթերթից տեղեկանում ենք, որ նոյեմբերի 26-ին Մարսելի Հայ մշակույթի տան դահլիճում հանդիսատեսը դիտել է «Իմ մորաքույրը Փարիզից» երաժշտական կատակերգությունը։ Բեմադրության եւ երաժշտության հեղինակն է Նարեկ Ղուրյանը։ Ներկայացմանը մասնակցում են երեւանյան հանդիսատեսին ծանոթ անուններ։ Որպես բեմադրիչի օգնական հանդես է եկել Գայանե Մկրտչյանը։ Դերակատարներն են Նարեկ Ղուրյանը, Լեւոն Գասպարյանը, Արայիկ Դխտղիկյանը, Փիրուզա Կոզակյանը, Գայանե Սարգսյանը, Արայիկ Մաթեւոսյանը, Զարեհ Աբրահամյանը։

Բացվեց Կարո Փափազյանի՝ ծաղրանկարի ցուցահանդեսը

Վերջերս Բուխարեստի հայ մշակույթի տան նախասրահում բացվել է ռումինահայ ծանաչված ծաղրանկարիչ ու լրագրող Կարապետ Փափազյանի աշխատանքների ցուցահանդեսը, տեղեկացնում է Ռումինիայում լույս տեսնող «Նոր կյանք» երկլեզվյան ամսաթերթի վերջին համարը։ Փափազյանը ծնվել է Սիլիստրայում 1919 թ., 39-ից փոխադրվել է Բուխարեստ, կարճ ժամանակ հետո մեկնել է Կրայովա, որտեղ եւ հաստատվել է։ Ցուցահանդեսը ներկաներին գեղագիտական մեծ հաճույք է պատճառել։

ԲԱԼԵՏ

Պլիսեցկայայի ստեղծագործական երեկոն Մեծ թատրոնում

Երեկ Մեծ թատրոնում տեղի ունեցավ Մայա Պլիսեցկայայի ստեղծագործական երեկոն համաշխարհային բալետի աստղերի մասնակցությամբ։ Հանդես եկան բալետային միջազգային մրցույթների հաղթողներ ու դափնեկիրներ Ֆրանսիայից, ԱՄՆ-ից, Գերմանիայից, Լեհաստանից, Ուկրաինայից։ Համերգի երրորդ բաժնում հանդիսականները դիտեցին Մայա Պլիսեցկայայի նվերը Մորիս Բեժարի բեմադրած «Կուրոզուկա» (ճապոներեն «Փոխակերպում») նոր բալետում։ Պլիսեցկայան կատարեց նաեւ իր ամենահայտնի համարներից Սեն-Սանսի «Կարապը»։

ՍՆԱՐՔ

ԱՍՏՂԵՐ

Տարեվերջին վաճառքի կհանվի Ալլա Պուգաչովայի նոր ալբոմը

ՄՈՍԿՎԱ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Ծննդյան տոներից առաջ վաճառքի կհանվի Ալլա Պուգաչովայի «Ինձ ցավ մի պատճառեք, պարոնայք» նոր ալբոմի առաջին խմբաքանակը։ Այն կլուսաբանի «Ծննդյան տոների հանդիպումներ» ավանդույթը, որոնք այս տարի, ըստ երեւույթին, չեն կայանա։ Ալբոմը կհագեցվի ձայներիզներով, ինչպես նաեւ կոմպակտ սկավառակներով, որոնք արտադրվում են Շվեյցարիայում։ Կազմի վրա որպես բնաբան կլինի «Տա Աստված, որ վերջինը չլինի» մակագրությունը։ Այդ ժողովածուի հին ու նոր երգերը ձայնագրվել են «Սոյուզ» ստուդիայում։ Ձայնագրմանը մասնակցել են լավագույն հնչյունային ռեժիսորներ։ Պրոդյուսերը Ֆիլիպ Կիրկորովն է։ Ի դեպ, սա նրա դեբյուտն է այդ դերում։

INTERCOLLEGE

NICOSIA LIMASSOL LARNACA

Առաջարկում ենք ուսում Կիպրոսի Նիկոսիա, Լիմասոլ, Լարնակա քաղաքներում, լայն պրոֆիլի INTERCOLLEGE միջազգային համալսարանում։ Ֆակուլտետները. տարրական բժշկություն, ընդհանուր բիզնես, շուկայագիտություն, տեղեկատվական համակարգերի կառավարում, իրավաբանություն, հաշվողական տեխնիկա, ծրագրավորում, մարդաբանություն, հյուրանոցների կառավարում, զբոսաշրջության կառավարում, զանգվածային լրատվության միջոցներ, դիզայն, գործավարություն։
Ինտերքոլեջից կարելի է տեղափոխվել ԱՄՆ-ի, Անգլիայի եւ եվրոպական այլ երկրների առաջատար համալսարաններ։
Անգլերենի իմացությունը պարտադիր չէ (դիմորդները կարելի է սկսել անգլերենի ուսումնասիրությունից)։ Տարիքը 16 եւ ավելի։
Քոլեջ
Ֆակուլտետները. բիզնես, հյուրանոցների կառավարում, համակարգիչ։ Տարիքը 14-25։
Ուսանողների ընտանիքների անդամներին թույլատրվում է բնակվել Կիպրոսում։
Ձեւակերպում ենք միջազգային օֆշորային առեւտրական ընկերությունների գրանցումը Կիպրոսում եւ աշխարհի բոլոր ազատ գոտիներում (բիզնես-տարածություն)։
Առաջարկում ենք նաեւ տուրիստական ուղեւորություններ դեպի Իրան, եվրոպական եւ ասիական երկրներ։
Մեր հասցեն. «Անի» հյուրանոց, 326 սենյակ, ֆիրմա «Գառնի-32»։ Հեռ. 56-32-36, 594-326։

digitised by A.R.A.R.@

ՍՊՈՐՏ

Սարգիս Հովսեփյանը կրկին Հայաստանի լավագույն ֆուտբոլիստ

«Ֆուտբոլ» շաբաթաթերթը չորրորդ տարին անընդմեջ մարզական լրագրողների, ՖԻՖԱ-ի մրցավարների և մասնագետների միջև անցկացված հարցման արդյունքով որոշեց հանրապետության 1995 թ. լավագույն ֆուտբոլիստին։ Այդ պատվին երկրորդ անգամ արժանացավ Երևանի «Փյունիկ» թիմի և Հայաստանի ազգային հավաքականի կենտրոնական պաշտպան Սարգիս Հովսեփյանը։ Հիշեցնենք, որ այդ տարանվանումը ֆուտբոլիստը 1992 թ. ճանաչվեց որպես Հայաստանի Հանրապետության անդրանիկ լավագույն ֆուտբոլիստ։ Հարցման արդյունքներով Սարգիս Հովսեփյանն այս անգամ վաստակել է 66 միավոր (17 առաջին, 7 երկրորդ և 1 երրորդ տեղ)։

Սարգիս Հովսեփյանը ծնվել է 1972 թ. նոյեմբերի 2-ին Երևանում։ Հասակն է 181 սմ, քաշը 70 կգ։ ՀՀ առաջնություններում մասնակցել է 94 խաղի խփել 7 գնդակ։ ՀՀ հավաքականում անցկացրել է 10 խաղ։ ՀՀ չեմպիոն է (1992 թ.) և փոխչեմպիոն (1994 թ.)։ Ավարտել է Երևանի ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտը։ Սարգիս Հովսեփյանը պաշտպանի բարձր զինակցության ֆուտբոլիստ է։ Նա հանրապետության ամենակարգապահ և տակտիկապես գրագետ ֆուտբոլիստներից մեկն է։ Բնավորությամբ համեստ է։ Աչքի է ընկնում բարձր հավաքականությամբ։ Հանրապետության ֆուտբոլային դաշինքներն ավարտվող մրցաշրջանը փորձով անցկացրեց թե «Փյունիկում» և թե ազգային հավաքականում։ Նրա հետ մեծ հույսեր կարելի է կապել։

Երկրորդը ճանաչվեց Գյումրիի «Շիրակի» և Հայաստանի հավաքականի կիսապաշտպան Արթուր Պետրոսյանը, որը վաստակեց 42 միավոր (5 առաջին, 12 երկրորդ և 3 երրորդ տեղ)։

Արթուր Պետրոսյանը նույնպես

մեր հանրապետության տաղանդավոր և մեծ ապագա ունեցող ֆուտբոլիստներից մեկն է։ Աչքի է ընկնում կայուն ու բարձր մակարդակի խաղով։ Տիրապետում է բարձր արագությամբ խաղերի։ Ծնվել է 1971 թ. դեկտեմբերի 12-ին Գյումրիում։ Հասակն է 178 սմ, քաշը 72 կգ։ Չնայած խաղում է միջին օղակում, սակայն «Շիրակի» ամենաարդյունավետ ֆուտբոլիստն է։ ՀՀ ազգային հավաքականում անցկացրել է 12 խաղ։ Կոպենհագենում Եվրոպայի չեմպիոն Դանիայի հավաքականի հետ խաղում դարձավ բացառիկ գեղեցիկ գոլի հեղինակ։

Երրորդ տեղում է Երևանի «Փյունիկի» և Հայաստանի հավաքականի պաշտպան Վարդան Խաչատրյանը։ Փորձառու այդ ֆուտբոլիստը վաստակել է 23 միավոր (3 առաջին, 4 երկրորդ և 6 երրորդ տեղ)։ Վարդան Խաչատրյանը ծնվել է 1968 թ. հոկտեմբերի 29-ին Երևանում։ Հասակն է 182 սմ, քաշը 74 կգ։ «Արարատի» կազմում ԽՍՀՄ բարձրագույն խմբի առաջնություններում մասնակցել է 100 խաղի։ Աչքի է ընկնում մարզական շարժությամբ և մարտական բնավորությամբ։ ՀՀ հավաքականի կազմում անցկացրել է 7 խաղ։

Լավագույն եռյակին հաջորդում են «Արարատի» և Հայաստանի հավաքականի խաղացողներ դարպասապահ Հարություն Աբրահամյանը 15 միավոր (2 առաջին, 2 երկրորդ և 5 երրորդ տեղ) և կիսապաշտպան Համլետ Մխիթարյանը 10 միավոր (2 երկրորդ և 4 երրորդ տեղ), ինչպես նաև «Երևան» թիմի հարձակվող, առաջնության ռմբարկու Տիգրան Եսայանը 4 միավոր։ Արա գալիս են շիրակցի Հարություն Վարդանյանը 3 միավոր, Արմենակ Աբրահամյանը («Ցեմենտ»), Արամայիս Տոնոյանը («Արարատ»), Արա Աղամյանը («Արագած»), Շիրակ Սարիկյանը («Ագնավոր»), Սասուն Սարգսյանը («Ղարաբաղ») և Արթուր Մանուչարյանը («Զանգեզուր») 1-ական միավոր։

Մարզական լրագրողներ

Ա. ԲԱԲԱՅԱՆ	(«Մարզաշխարհ»)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Հ. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ
Ս. ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ	(«Ազգ»)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Ռ. ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ	(Հեռուստատեսություն)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ	(Սնարք)	1. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Հ. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ
Բ. ԽՈՋԻԿՅԱՆ	(«Գոլոս Արմենիի»)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Հ. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ	3. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Ա. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ	(«Լրագիր»)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Տ. ԵՍԱՅԱՆ	3. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Ա. ՀԱԿՈԲՅԱՆ	(Հեռուստատեսություն)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Ս. ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ	(«Մարզական Հայաստան»)	1. Հ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ	2. Ա. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ	3. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Մ. ՆԱԶԱՐՅԱՆ	(«Ֆուտբոլ»)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Հ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ
Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆ	(Հեռուստառադիո)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Հ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ
Դ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	(Նոյյան տապան)	1. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	2. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	3. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Զ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ	(Արմենպրես)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Հ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Բարձրագույն խմբի մարզիչներ

Լ. ՅԱԲԼՈՒԿՅԱՆ	(«Փյունիկ»)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ	3. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Ա. ԱԴԱՄՅԱՆ	(«Շիրակ»)	1. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	2. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	3. Հ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ
Վ. ՄԼԼԱՆՅԱՆ	(«Երևան»)	1. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ	2. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	3. Հ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ
Գ. ԱՍԱՏՐՅԱՆ	(«Ցեմենտ»)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Հ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ	3. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Ս. ԴԱՐԲԻՆՅԱՆ	(«Արարատ»)	1. Հ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ	2. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	3. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	(«Կոտայք»)	1. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	2. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	3. Ա. ՏՈՆՈՅԱՆ
Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	(«Ղարաբաղ»)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Հ. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ	3. Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Լ. [illegible]ՐՅԱՆ	(«Վան»)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ	3. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Վ. ՄՆԱՑԱԿԱՆՅԱՆ	(«Արագած»)	1. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	2. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	3. Ա. ԱԴԱՄՅԱՆ
Է. ՄԱՐԳԱՐՈՎ	(ՀՄՄ)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Հ. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ
Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	(«Զանգեզուր»)	1. Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ	2. Հ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ	3. Ա. ՄԱՆՈՒՉԱՐՅԱՆ
Վ. ԱԲՈՎՅԱՆ	(«Ագնավոր»)	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Շ. ՍԱՐԻԿՅԱՆ

ՖԻՖԱ-ի գլխավոր մրցավարներ

Ս. ՂԱԶԱՐՅԱՆ	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	3. Ա. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ
Գ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ	1. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	2. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	3. Հ. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ
Կ. ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ	1. Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ	2. Տ. ԵՍԱՅԱՆ	3. Հ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔ... ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆրանսիայում ամենաշատ ընթերցվող թերթը

Այսօր Ֆրանսիայի «Էկիպ» մարզական հանրահայտ օրաթերթը նշում է իր հիմնադրման 50-ամյա տարեդարձը։ «Էկիպը», որ ժամանակին մի փոքրիկ թերթ էր, այսօր դարձել է Ֆրանսիայի ամենաշատ ընթերցվող թերթը իր 1 միլիոն 558 հազար ընթերցողներով, որոնցից 240 հազարը գնել[illegible] անդի ներկայացուցի[illegible] են[illegible] [illegible]միջի» միջո[illegible] [illegible] տպաքանակը մոտ[illegible] [illegible] է 500 հազարի։ Այժմ [illegible] թերթում աշխատում են [illegible] լրագրող ներ և մեծ թվո[illegible] [illegible] ֆոտոթղթակիցներ։ «Մեր [illegible] [illegible] թերթը ընթերցողներին [illegible] է այն, ինչը նրանք ուզում են։ Իսկ մեր ընթերցողները ուզում են իրենց սիրելի թերթում առավոտյան ընթերցել այն, ինչը նախորդին են տեսել են հեռուստատեսությամբ կամ մարզադաշտերում», ասում է թերթի գլխավորներից մեկը, բացատ[illegible] համար թերթի հա[illegible] [illegible] ճանա[illegible] [illegible]ցողության պատ[illegible] [illegible]։

20 տար[illegible]ի առաջ «Էկիպում» աշ[illegible]խատում էր միայն մեկ կին լրագրող, հիմա նրանց թիվը հասնում է 8-ի։ Ֆրանսիայում, ուր օրաթերթերը գնալով նահանջ են ապրում և աշխատանակիցները նվազում են հեռուստատեսության և լրատվական այլ միջոցների ճնշման տակ, «Էկիպ»-ը բացառություն է կազմում։ Հետ ավելին, թե թերթի խմբ[illegible] [illegible]ների, հեռուստատեսի[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ությունները [illegible] [illegible] չեն ամբողջովին բավարարել միլիոնավոր մարդկանց հետաքրքրությունը, որոնք «Էկիպ» են գնում լրացուցիչ և անհրաժեշտ տեղեկություններ ստանալու իրենց հետաքրքրող մարզաձևի, խաղի կամ մարզիկի մասին։

«Երբ բոլոր թերթերը տպագրվեն, մարզական թերթը կայուն կմնա», ասում է սպորտսմեն մի ընթերցող։

Գ. Ա.

ԵՎՐՈԳՈԼ-95

«Ազգը» մրցույթ է հայտարարում

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Ինչպես հայտնի է, «Ֆրանս ֆուտբոլ» հանրահայտ շաբաթաթերթը մարզական լրագրողների միջև անցկացվող հարցմամբ որոշում է յուրաքանչյուր տարվա Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստին։ «Ազգն» արդեն գրել է այդ մասին։ Նորից հիշեցնենք, որ այս անգամ «Ֆրանս ֆուտբոլը» մրցույթին մասնակցող լրագրողներին է ներկայացրել այն 50 ֆուտբոլիստների ցուցակը, որոնցից պետք է ընտրվի Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստը։ Ընդ որում ցուցակում առաջին անգամ ընդգրկված են Հարավային Ամերիկայի և Աֆրիկայի երկրների ներկայացուցիչներ, որոնք սակայն հանդես են գալիս եվրոպական ակումբներից որևէ մեկում։ «Ֆրանս ֆուտբոլը» իր մրցույթի արդյունքներն ամփոփելու է դեկտեմբերի 26-ին։ ՈՒԵՖԱ-ի անդամ 49 երկրների մարզական 1-ական լրագրողի առաջարկվել է ըստ հերթականության նշել 5 ֆուտբոլիստի անուն։ 1-ին տեղում նշված ֆուտբոլիստը կստանա 5, 2-րդը՝ 4, 3-րդը՝ 3, 4-րդը՝ 2, 5-րդը՝ 1 միավոր։

«Ազգը» իր ընթերցողներին ու նաև մասնագետներին առաջարկում է մրցույթ «Ֆրանս ֆուտբոլի» պահանջներով և նույն ցուցակով որը տպագրվել է թերթի նոյեմբերի 23-ի համարում, որոշել 1995 թ. Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստին։ Ինչպես պահանջում է շաբաթաթերթը, մեր մրցույթի մասնակցող յուրաքանչյուր ոք ըստ հերթականության պետք է նշի 5 ֆուտբոլիստների անունները և նամակով կամ բացիկով ուղարկի «Ազգի» խմբագրություն որի հասցեն կարող է վերցնել թերթից։ Մրցույթի վերջին ժամկետը դեկտեմբերի 20-ն է։ «Ֆրանս ֆուտբոլի» մրցույթի արդյունքներին առավել մոտ տարբերակ առաջարկած «Ազգի» ֆուտբոլային գիտակը կպարգևատրվի հատուկ մրցանակով և դիպլոմով։ Թերթը պարբերաբար լրացուցիչ տեղեկություններ կտա Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստի տիտղոսին հավակնող խաղացողների մասին ու նաև կտպագրի այդ առթիվ տարբեր կարծիքներ։ Առավել մանրամասն տեղեկությունների համար կարող եք զանգահարել 58 24 83 հեռախոսահամարով, օրվա երկրորդ կեսին։

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Լիոնի» երկու հայերը ծնկի բերեցին «Լացիոյին»

ԳՐԻԳՈՐ ՍԱՐԳՍՅԱՆ, Լիոն, Ֆրանսիա

Ձմեռ երկինք պարզած, Լիոնի «Օլիմպիկ» թիմի բրազիլահայ կենտրոնական պաշտպան Մարսելո Կիրեմիջյանն ասում է հարթեցինք։ Այս անգամ Կիրեմիջյանը դա ասում է Հռոմում «Լացիոյի» մարզադաշտում, ուր 40 հազար իտալացի ֆուտբոլասերների ներ լռությամբ «Լացիոն» ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության 1/16 եզրափակիչում 0-2 հաշվով զիջում էր Լիոնի թիմին։ Այսպես, Իտալիայի հանրահայտ թիմերից մեկը դուրս մնաց եվրոպական հեղինակավոր մրցաշարից։ «Օլիմպիկի» երկրորդ գոլի հեղինակն էր մեկ ուրիշ հայ ֆուտբոլիստ Էրիկ Ասատուրյանը, որը խաղի 59-րդ րոպեին փառսեց «Լացիոյի» երկրպագուների երազը։ Մի թիմ, որը դրանից ընդամենը 3 օր առաջ «Կալչիոյի» (Իտալիայի առաջնություն) կարևոր խաղերից մեկում 4-0 հաշվով ծնկի էր բերել Չեմպիոնների լիգայում փայլուն հանդես եկող Իտալիայի չեմպիոն Թուրինի «Յուվենտուսին»։

Մարսելո Կիր[illegible]ը և Էրիկ Ասատուրյանը

Ֆրանսիական թերթերը [illegible] «Օլիմպիկ» թիմի հաղթ[illegible] [illegible] նում համարեցին «[illegible] կան», ֆրանսիական թ[illegible] [illegible] ոլայի գավաթների խաղ[illegible] [illegible]թյան պատմության ողջ ընթաց[illegible]։

AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Գրասենյակի կառավարման հմտությունների Հասուկ դասընթացների բաժինը

կազմակերպում է նոր դասընթացներ
■ Գրասենյակում համակարգչի օգտագործման հմտություններ (Word, Excel, Access)
■ Համակարգչի վրա արագ տպելու կարողություն (անգլերեն և հայերեն լեզուներով)
■ Գործավարության դյուրի անգլերեն լեզվի օգտագործման հմտություն
■ Գրասենյակային աշխատանքների կազմակերպման և կառավարման հիմունքներ

Դասընթացը բաղկացած է երկու փուլով.
Առաջին փուլ 10 շաբաթ տևողությամբ
■ համակարգչի օգտագործում – 7 շաբաթ տևողությամբ, շաբաթական 6 ժամ
■ անգլերեն լեզվի ուսուցում – 10 շաբաթ տևողությամբ, շաբաթական 6 ժամ
Երկրորդ փուլ. 5 շաբաթ տևողությամբ
■ գրասենյակային աշխատանքների կազմակերպում և կառավարում
Դասընթացը կսկսվի 1996 թ.-ի հունվարի 8-ից։

Երկու փուլերը հաջողությամբ ավարտելու դեպքում կտրվի համապատասխան վկայագիր։

Ըստ որում, դասընթացի գրանցումը տևելու է ս. թ. նոյեմբերի 21-ից մինչև դեկտեմբերի 8-ը, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի 19-րդ սենյակում։ Դասընթացի համար նախատեսված է ԱՄՆ 80 դոլարին համարժեք դրամի ամսավճար։

Այլ տեղեկությունների համար դիմել ՀԱՀ-ի Հատուկ դասընթացների բաժին, 56 սենյակ, հեռ. 27-16-58։

digitised by A.R.A.R.@

Ազգ **օրվա հետքերով**

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Լուկաշենկոյի «տարօրինակ ու խայտառակ հայտարարությունը»

Շատերին է հայտնի, որ աշխարհում, իրենց հետ գերմանական ֆաշիստներից ամենից շատ բելառուսներն են տուժել. ֆաշիստները ոչնչացրել են Բելառուսիայի յուրաքանչյուր չորրորդ բնակչին. «խանձված հողի» քաղաքականություն են վարել այնտեղ: Պիտանականների մեծ մասն այդ ամենը մոռացության տալու եղանակ է գնահատում: Այդ տեսանկյունից էլ գերմանական Handelsblatt թերթի թղթակցին տրված հարցազրույցում Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի արված հայտարարությունն այնքան անհավատալի է թվացել, որ շաբաթ օրվանից հայտնի դարձած այդ լուրին ոչ ոք չէր ուզում հավատալ: Եվ քաղաքական գործիչները և զանգվածային լրատվամիջոցները ստուգել և վերստուգել են այդ փաստը, և երկուշաբթի օրը միայն «Ազատություն» ռադիոկայանն անդրադարձել է այդ հայտարարությանը: Իսկ քաղաքական գործիչները մինչեւ այժմ էլ դեռ ոչ մի մեկնաբանություն չեն արել: Բելառուսի նախագահն ասել է. «Հավաստացնեմ. Գերմանիայի պատմությունն ինչ-որ չափով Բելառուսիայի պատմության ճշգրիտ պատճենն է որոշ փուլերում: Ժամանակին Գերմանիան փլատակներից ոտքի է կանգնել լոկ իշխանության շնորհիվ: Գերմանիայի և Ադոլֆ Հիտլերի հետ միայն վատը չէ կապված: Մանկուց հիշենք նրա իշխանությունը Գերմանիայում: Գերմանական կարգ ու կանոնը դարերով է ձևավորվել: Հիտլերի օրոք այդ ձևավորումն ամենաբարձր կետին է հասել: Դա այն է, ինչ համապատասխանում է մեր նախագահական հանրապետության և նրանում նախագահի դերի ըմբռնողությանը»:

Համոզված է, թե ինչպես է Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն պատկերացնում նախագահական հանրապետությունն ու նախագահի դերը նրանում: Նա միակը չէ ԱՊՀ տարածքում, սակայն մյուս նախագահներն այդպես բացահայտ չեն արտահայտվում և, բացի այդ, նրա համեմատությունը հենց ֆաշիստական Գերմանիայի և Ադոլֆ Հիտլերի հետ երևի թե վիրավորական պետք է հնչեն բելառուսների համար:

Ահա թե ինչ է ասել Բելառուսի նախագահի հայտարարության առթիվ ռուս գրող Գրիգորի Բակլանովը. «Նախ և առաջ այնտեղ նացիոնալ-սոցիալիստական, ֆաշիստական կարգ ու կանոն է եղել: Երբ դա համապատասխանում է բելառուսական նախագահական հանրապետության ըմբռնողությանը, ապա դա սարսափելի է, քանի որ Բելառուսիայում, այնուամենայնիվ, յուրաքանչյուր չորրորդ բնակիչը ոչնչացված է եղել: Բելառուսիայում ոչնչացվել են բազմաթիվ հրեաներ: Բելառուս ժողովուրդը, երևի, ամենից շատ է պարտավոր դառնալ և պայքարել այդ ֆաշիստական կարգ ու կանոնի դեմ: Ի՞նչի է հասել Հիտլերը, ի՞նչ է տվել նա իր ժողովրդին, բացի նրանից, որ իր ժողովրդից 6 միլիոն մարդ է կոտորվել և անթիվ միլիոններով էլ այլ ժողովուրդներ են ոչնչացվել: Ոչինչ էլ չի տվել: Գերմանիան տարածքներ է կորցրել: Իսկ հիմա, ավելի փոքր աշխարհագրական տարածքում, առանց պատերազմի և ոչ թե բռնանալով, անհամեմատ ավելի լավ է ապրում: Հիտլերը Գերմանիան ամբողջովին փոխել էր ռազմական ռելսերի վրա և դրանով ազատել էր գործազրկությունից: Բելառուսիա՞ն էլ պետք է տեղափոխել ռազմական ռելսերի վրա և հարևան երկրները նվաճել: Դա նրանց-ամեն վեր է: Տարօրինակ հայտարարություն է: Խայտառակ հայտարարություն»:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

Աֆղանստանում վիճակը կրկին սրվում է

ՔԱԲՈՒԼ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Աֆղանստանի կառավարության խոսնակը հայտարարել է, որ կառավարական բանակը Քաբուլի արվարձաններում նոյեմբերի 27-ին գրոհել է Թալիբան զինված շարժման դիրքերի վրա: Գրոհը նախաձեռնվել է Քաբուլից շուրջ 30 կմ հեռավորության վրա գտնվող Չանխարի գյուղի մոտ: Ռազմական գործողության ընթացքում հակամարտ կողմերը հրթիռակոծել և գնդակոծել են միմյանց դիրքերը: Կառավարական բանակի խարձակումը շարունակվել է մինչեւ նոյեմբերի 28-ի առավոտը: Հիշեցնենք, որ մինչ այդ Քաբուլը ենթարկվել էր Թալիբանի հարձակմանը, որի հետեւանքով զոհվել էր ավելի քան 40 մարդ:

Բաքվի բանտում մահացավ ընդդիմադիր առաջնորդ Այփարա Ալիեւը

ԲԱՔՈՒ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Նոյեմբերի 25-ին Բաքվի բանտում մահացել է Ադրբեջանի սոցիալ-դեմոկրատական ընդդիմադիր կուսակցության առաջնորդ Այփարա Ալիեւը: Նա 36 տարեկան էր: Հանգուցյալը նախկին վարչապետ Սուրաթ Հուսեյնովի օգնականն էր: 1994 թ. հոկտեմբերին նախագահ Ալիեւը պաշտոնանկ արեց Հուսեյնովին, որը մեղադրվում է դավաճանության մեջ: Այփարա Ալիեւը կոմայի վիճակում փոխադրվել էր բանտի հիվանդանոց: Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունը խնդրել էր, որ Ալիեւը բուժօգնություն ստանա քաղաքացիական հիվանդանոցում, սակայն իշխանությունները մերժել էին այդ խնդրանքը: Մի քանի ամիս առաջ բանտում զոհվեց նաեւ Հուսեյնովի մեկ այլ օգնականը՝ Բուդաղովը: Պաշտոնական հաղորդագրության համաձայն, նա լուրջ հիվանդ էր:

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Էդուարդ Շեւարդնաձեն բոսֆորաբնակ է դառնում

Նրան է հետևում վարչապետ Պացացիան

Թուրքական «Հյուրիյեթ» թերթը նոյեմբերի 28-ի համարում ընթերցողին տեղեկացնում է Բոսֆորում Շեւարդնաձեի վիլլա գնելու մասին: «Շեւարդնաձեն բեյքոզաբնակ է դառնում» խորագրով հոդվածում թերթը նշում է, որ Բոսֆորի գեղատեսիլ հատվածներից Բեյքոզում կառուցվող նոր արվարձանի 400 վիլլաներից երկուսը համապատասխան գործարքից հետո առանձնացվել է Էդուարդ Շեւարդնաձեի և Վրաստանի վարչապետ Օթար Պացացիայի համար:

Ըստ թերթի, վիլլաները 3 և 4 հարկանի են կառուցվում, երեք տարբեր կարգի են: Դրանց գները տատանվում են 600 հազարից մեկ միլիոն ամերիկյան դոլարի միջեւ: Արվարձանի կառուցումը ծրագրվում է ավարտել 1998 թ.: Այն կունենա օժանդակ ծառայություններ, ինչպես՝ սաունա, ծիարշավարան, մարզահրապարակ, փակ լողավազան, կինոթատրոն և ռեստորան: Արվարձանի բնակիչների համար ռադիո հեռուստատեսային կենտրոնի պաշտպանության մի առանձնատուն: Արվարձանը, որ կառուցվում է անտառի մեջ, փակ է լինելու ավտոմոբիլային երթեւեկության համար: Մեզ մնում է նախօրոք շնորհավորել:

ԱՆՀԱՏ ԼՐԱԳՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ

Այն անհատ լրագրավաճառները, որոնք ցանկանում են վաճառել Ազգ օրաթերթը, դիմեն «Պարբերական» հրատարակչության մամուլի տարածման բաժին, պրն Կ. Վարդազարյանին:

Հասցեն Արշակունյաց 2, Մամուլի տուն (Կրկեսի դիմաց) Հեռ. 521601

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վաճառում կամ փոխանակում եմ Ստեփանավանից մեկ կմ հեռավորության վրա գտնվող Կիրով բնակավայրում 2 սենյականոց սեփական տունս Երեւանում գտնվող բնակարանի հետ: Ունի ռուսական վառարան, նկուղ, 2 ցախանոց, գոմ, 1000 քմ տնամերձ այգի: Ինչպես նաեւ 1,4 հեկտար վարելահող (կարտոֆիլ, ցորեն): Զանգահարել 581841, 582483:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՌԱՋԱՐԿ

«Ազգը» աշխատանքի է հրավիրում ՄՐՑԱԳՐՈՂԻ

Գերադասելի են նորավարտ բանասերները, ովքեր բնակվում են քաղաքի կենտրոնում կամ մետրոյի կայարանների մոտ:

«ԱԷՐՈՖԼՈՏ Ռուսական Միջազգային Ավիաընկերության»

ԱԷՐՈԷՔՍ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

Դուք կարող եք՝

-Գնել կամ հեռախոսով պատվիրել «ԱԷՐՈՖԼՈՏ»-ի, ինչպես նաեւ այլ ավիաընկերությունների կողմից աշխարհի ցանկացած երկիր կատարվող չվերթների ավիատոմսեր

-Պատվիրված ավիատոմսերը ստանալ ցանկացած հասցեով

ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ԵՐԵՎԱՆ երթուղու չվացուցակը

Չվերթ	Օրեր	Թռիչքի ժամը	Ժամանման պահը
СУ-191	2,4,5,7	21.40 (Շերեմետեւո-2-ից)	00.40 (Երեւան)
СУ-192	1,3,5,6	02.50 (Երեւանից)	04.55 (Շերեմետեւո-2)
СУ-193	1,3,5,7	10.00 (Շերեմետեւո-1-ից)	13.50 (Երեւան)
СУ-194	1,3,5,7	15.20 (Երեւանից)	17.10 (Շերեմետեւո-1)

Գնելով «Աէրոֆլոտ»-ի տոմսերը և թռչելով երրորդ երկրներ «Շերեմետեւո-2» օդանավակայանից, դուք ազատվում եք կրկնակի անձնագրային և մաքսային ստուգումներից

Հասցեն ԵՐԵՎԱՆ, Բաղրամյան-2 («Առագաստ» խանութի հարեւանությամբ) Հեռ. 56-79-31, ֆաքս 56-42-40

«ԱԷՐՈԷՔՍ»-ը ունի իր մասնաճյուղերը հետեւյալ քաղաքներում. ք. Վանաձոր, Վարդանանց-1..., հեռ. 2-07-27
ք. Ստեփանավան, Հոկտեմբերյան-122,
ք. Չարենցավան, 2-րդ փոստային բաժանմունք, հեռ. ...

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* և *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սպ... հուռ»:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1995 Տպաքանակը 7000 Ստորագրված է տպագրության 28. 11. 1995 Գինը 50 դրամ

digitised by A.R.A.R.@